

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 42 (1779) 1991 m. spalio mėn. 29 d. XXXVI METAI Melbourne

PAŠAUKIME VYTAUTĄ DIDĮJĮ

Rugsėjo 8-oji - Vytauto Didžiojo karūnavimo diena

Po Vytauto Didžiojo Lietuva neturėjo ir, matyt, dar negreitai turės tokią ryškiają asmenybę, tautos politinį genijų. Žinia, jau iki jo Lietuvos valdovai Mindaugas, Gediminas, Kęstutis, Algirdas didino Tėvynės galybę, tačiau tik Vytauto Didžiojo laikais Lietuva buvo plačiausiai pripažinta krikščioniškoje Europoje.

Apie šio didžio politiką, išmintingo diplomato veiklą nemažai rašyta pas mus ir svetur. Kaip rusams Petras Pirmasis, vokiečiams Bismarkas, Vytautas Didysis mums yra tautos orumo ir garbės simbolis. Iš jo dvasios stiprybės ir ryžto kovose už laisvę sėmėsi daugelis lietuvių kartų. Ir ne tik lietuvių Vytautą savinasi ir kitos tautos. Neseniai Minske teko matyti liaudies fronto platinamą žurnala „Naša slova“, kurio pirmame viršelyje po Vytauto atvaizdu buvo užrašas „Baltarusijos kunigaikštis Vytautas Didysis“. Vytautu didžiuojasi karaimai, jį su pagarba mini lenkai, ukrainiečiai ... Neišrovė iš lietuvių atminties carinės priespaudos metai. Vos atgimusi Lietuva iškilmingai paminėjo Vytauto Didžiojo mirties 500-ąsias metines.

Bolševikinės okupacijos dešimtmečiais buvo nugriauti beveik visi paminklai didžiajam

tautos genijui, uždrausti vieši minėjimai, beveik nenagrinėjami jo žygiai. Laisvėjanti Lietuva pradėjo šalinti pragaištingus bolševizmo padarinius. Visa tauta surinko lėšas paminklui Kaune atstatyti, grąžintas Vytauto Didžiojo vardas Karo muziejui ir universitetui, miestuose ir miesteliuose jo vardu pavadintos gatvės ... Tačiau dabar ypač reikia giliau, dvasingiau įprasminti

kunigaikščio atminimą. Dar yra žmonių, kurie pamena, kaip 1930 m. visus Lietuvos valsčius apkeliavo Vytauto Didžiojo paveikslas, dabar saugomas Karo muziejuje.

Prieškario Lietuvoje rugsėjo 8-oji - 1430 m. turėjusi tapti Vytauto karūnavimo diena, - buvo Valstybės šventė. Šiandien šventė vėl aktuali. „Aukuro“ klubo ir Vytauto Didžiojo karo muziejaus iniciatyva buvo

Dail. J. Juodis VYTAUTAS KOVŲ SŪKURY

Simboliai ir darbai

Visų šalių ir šimtmečių tautos jungia ta pati kovų, neramumų, nesuvaldomo judėjimo gija. Žmonijos istorija perpinta nesibaigiančiomis kovomis, kurios akmeninė strėlė ir branduolinė galvutė reiškia tą patį. Ginklas, koks jis bebūtų, neša mirtį. Bet mirtis nevienoda. Pavergėjo ir laisvės kovotojo po vienu antkapiu niekas neguldo.

Išskyrus XIV š. teritorinį išplėtimą ir Vytauto Didžiojo laimėjimus, mūsų tauta, apsupta grėsmingų kaimynų, amžiais kovojo dėl savarankiškumo ir laisvės. Kovos alino kraštą, stabdė greitesnę pažangą, bet grūdino žmones, diegė kažką brangaus ir niekuo nepakeičiamo. Ir jei po žudynių Vilniuje 1991 m. sausio 13 ir Medininkuose liepos 31 su motinų ašarom tryško pasiryžimas kovą laimėti - pasaulis matė, gal ne visiems pažįstamais pavidalais, iškylandčią Pilėnų dvasią, prisikėlusią pasakų ir padavimų senovę, kuri savo reikšme niekada negalėjo išnykti, nes kas gi kitas būtų galėjęs įkvėpti šiandieninį už laisvę kovojantį lietuvių? Šita per

amžius susiklosčiusia tautos dvasia pavadinkim ją kaip norim: romantiniais sentimentais ar tikrovės primiršimu), tuo brangių dalyku niekam nevalia prekiauti, nes tai vienintelis mūsų tautos ginklas, apgynęs kartų kartas nuo išnykimo. Tai pagrindinis kamienas, nuo kurio šakojasi tautos gyvenimo sulapojimas ir žydėjimas. Tą pagrindą praradus, laisvės kovoje gyvybių ir kraujo aukų atsisakius, pakibtime kaimynų vėjuose ir nebežinotume į kurią pusę mus galingesnis nupūs. Tvirtai stovėti - tai pirmoji sąlyga tiems, kurie siekia laisvės ar nori ją išlaikyti. Silpnumas, kaip paslėpti žibintai, rodo priešui kelią, kuriuo galima artėti, vilioti, apgaudinėti ir pavergti. Užtat paaukotos gyvybės stiprina kovą, o ne silpnina - jos, iškilusios virš minios, tampa įamžintais laisvės simboliais.

Prie tų aukų nusilenkiame, susimąstome. Gal ir maži jaučiamės, nes per maži atiduodame, o daug laukiame. Gal buvome susvyravę ir irzlūs, kai pergalės slapstėsi kažkur už tamsių kalnų, kuriuose lengva paklysti.

Buvo nemažai balsų apie nelankstią Lietuvos viršūnių politiką, apie užsikirtusius, jausmų verpetuosna papuolusius vadovus, pradėjusius tolti nuo realybės. Nuomonės yra nuomonės. Gera, kad jas galima laisvai reikšti spaudoje ar kitais ryšių būdais. Vieniems jos gali būti tik normali vyriausybės kritika, gal net skatinimas pamėginti kitaip orientuotis. Tačiau kitiems jos gali atrodyti kaip žalinga ardydas vienybės, kurios šiandien labai reikia. Viskas priklauso nuo to, kas ir kaip skeleidžiamą mintį priima, kaip ir kam panaudoja, ir kokiais tikslais ji skleidžiama. Taigi - kad vieniems kritika, kitiems pavojingi susvyravimai, keliantys labai rimtą rūpestį, kad nepasitenkinimai nevirstų „meškos patarnavimu“: užmuškime musė, ir viskas bus gerai. Lietuva jau laisva, formaliai įgyvendinusi nepriklausomybę, paskeltą prieš pustrėčių metų. Tai laimėjimas, džiaugsmas ir triumfas, ir tai ne vienai kuriai tautos daliai, bet visiems, net ir tiems, kuriems kietieji vyriausybės principai nepatiko. Kas gerai ir ne taip gerai - šiandien turi rodytis toje pačioje pergalės šviesoje. Vienodai visų laukia dideli darbai, kurių už mus

numatyta nuo rugsėjo 2 d. surengti Vytauto Didžiojo savaitės iškilmės, kurios turėjo apimti visos Lietuvos istorines vietas - Kauną, Kernavę, Medininkus, Vilnių, Trakus. Tačiau politiniai įvykiai ir lėšų stoka privertė šiek tiek apriboti pirmosios Valstybės dienos renginius.

Šiandien, rugsėjo 8 d. 9.30 val. iškilmės prasidės šv. Mišių aukojimu už Didžiojo kunigaikščio vėlę Vytauto bažnyčioje. Čia bus pašventinta karo muziejuje prieš kelerius metus pasiūta Vytauto Didžiojo vėliava (baltas Vytis tamsiai raudoname fone, kitoj pusėj - Gedimino stulpai). Po to iškilminga eisena Laisvės alėja pro žaliais vainikais papuoštą paminklą atvyks į Karo muziejaus sodelį. Čia iki pat 1940 m. birželio vidurio karo invalidų orkestrui griežiant Varpų bokšte būdavo pakeliama ir nuleidžiama vėliava. Virš bokšto nuo 1988 m. rudens plazda trispalvė, tad atgaivinamos tradicijos ceremonialas šiek tiek bus pakeistas. Saulių atnešta vėliava bus iškilmingai iškelta prie muziejaus fasado. Į iškilmes pakviesti parlamentarai, Vyriausybės atstovai, gyvi prieškarinių dienų liudininkai, gerbiami Lietuvos žmonės.

14 val. 30 min. prasidės muzikos renginiai Zapyškyje Vytauto bažnytylėje ir prie paminklo Kaune. Vakare daudytės vėl pakvies į karo muziejaus sodelį, kur vėliavos nuleidimu kartu su saulės laida (19 val. 58 min.) pasibaigs šventė. Tačiau jos akordai turėtų skambėti ne tik paminėtose vietose. Apie Vytautą Didįjį ir jo laikų Lietuvą plačiau siūloma kalbėti mokyklose per istorijos pamokas. Tegu kiekvieno Lietuvos piliečio širdį džiugina po 51 metų sugrįžanti Valstybės šventė.

Na, o visus, kurie neabejingi Lietuvos dvasiniam atgimimui, kviečiame į Kauną, kur, Justino Marcinkevičiaus poemos žodžiais, „pašauksim Vytautą nuo marių Juodųjų: teapgrėžia žirgą, tegrįžta į dvasią.“

Steponas Gečas

Vytauto Didžiojo Karo muziejaus direktoriaus pavaduotojas „Lietuvos Aidas“ Nr. 181

niekas nepadarys. Duoti, kad gautume - turėtų būti visų mūsų tėvynės atstatymo pagrindinis principas, galintis įveikti ir nuomonių skirtingumus. O nuopelnų dabar dar niekam nereikėtų dėti ant svarstyklių. Ateitis - patikimesnis teisėjas.

C. S. „T.Z.“ Nr. 39

Prunskienė laimėjo bylą

Maskva. „Izvestijos“ liepos 11 pranešimuose rašoma, kad buvusi Lietuvos min. pirm. K. Prunskienė laimėjo bylą prieš laikraščius „Tarybų Lietuva“ ir „Litva sovetskaja“. Tie abu komunistiniai laikraščiai buvo atspausdinę straipsnius, vaizduojančius Prunskienės tėvą kaip „teroristų“ lyderį Lietuvos rezistencijoje nuo 1945 iki 1947. Prunskienė išklė bylą tuo pagrindu, kad jos tėvas mirė 1944. Teismas įsakė abiem laikraščiams sumokėti Prunskienei 25,000rb. už nuostolius ir straipsnius atšaukti. Kadangi laikraščių finansiniai rezervai buvo riboti, tai Lietuvos Komunistų partija padėjo sumokėti nuostolius. Prunskienė jau gavo pusę tos sumos ir planuoja pinigus panaudoti labdariniams tikslams. „Draugas“ Nr. 157

Apaštalu Sosto ir Lietuvos santykiai

Apaštalinis pronuncijus Olandijoje arkivyskupas Audrys Bačkis šiomis dienomis, kaip Popiežiaus atstovas, lankėsi Lietuvoje ir Latvijoje, su abiejų respublikų valdžios viršūnėmis tarėsi dėl diplomatinė ryšių normalizavimo tarp Apaštalu Sosto ir Lietuvos bei Latvijos. Spaudos agentūros informuoja, kad arkivyskupas Bačkis, Rygoje susitiko su Latvijos užsienio reikalų ministru Jurkansu, prieš tai buvo Vilniuje, kur pasimatė su Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininku Vytautu Landsbergiu ir užsienio reikalų ministru Saudargu. Vatikano spaudos salės direktorius pranešė, kad arkivyskupas Bačkis lankysis taip pat Estijoje.

Apaštalu Sosto ir Lietuvos santykiai užsimezgė 1922-ais metais lapkričio 10 dieną, kai Apaštalu Sostas teisiškai pripažino nepriklausomą Lietuvos valstybę. Po dviejų metų - 1925-aisiais, buvęs Vilniaus vyskupas Jurgis Matulaitis buvo paskirtas apaštalinio vizitatoriaus Lietuva 1926-ųjų metų pavasarį buvo įkurta pirmoji Lietuvos bažnytinė provincija. 25-aisiais metais Kaune buvo įsteigta apaštalinė internuncijatura, o tais pačiais metais birželio 22-ąją pirmasis Lietuvos įgaliotasis ministras įteikė Vatikane savo skiriamuosius raštus. Tais pačiais 1927-ais metais, rugsėjo 27 dieną, buvo pasirašytas Apaštalu Sosto ir Lietuvos Konkordatas, o po vienerių metų apaštalinė internuncijatura Kaune buvo pakelta į nuncijaturą.

Kai 1940-ais metais Sovietų Sąjungą okupavo Lietuvą ir ją prisijungė, tuometinis nepriklausomas įgaliotasis ministras Vatikane Stasys Girdvainis Apaštalu Sostui įteiktame laiške pabrėžė smurtu įvykdytos Lietuvos inkorporacijos neteisėtumą, paragino Apaštalu Sostą nepripažinti Lietuvos nepriklausomybės panaikinimo. Tačiau 40-ųjų metų rugpjūčio 14-ąją, Lietuvai pristatant naują valdžią pranešė apaštaliniam nuncijui Kaune arkivyskupui Centoz, jog yra nutraukiami ir Sovietų Sąjungą inkorporavusios Lietuvos respublikos diplomatiniai santykiai su Apaštalu Sostu panaikinama Lietuvos diplomatinė atstovybė Vatikane. Tuometinis Lietuvos užsienio reikalų ministras Krėvė Mickevičius Vatikaniui pasiūstame laiške reikė viltį, kad Apaštalu Sostas daugiau nebepripažins Lietuvos ministro Vatikane, kuris, kaip buvo pažymėta laiške, atsisakė pripažinti Lietuvoje susidariusią naują padėtį, dėl ko jam buvo atimta Lietuvos pilietybė ir jam buvo uždrausta sugrįžti atgal į tėvynę. Apaštalu Sostas, aišku, nepriėmė šio naujosios Lietuvos valdžios reikalavimo, atsisakė pripažinti

smurtu įvykdytos Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą, leido toliau veikti nepriklausomos Lietuvos diplomatinė atstovybei Vatikane, kuri liko atidaryta per visą Lietuvos okupacijos penkiasdešimtmetį. Lietuvos įgaliotasis ministras Stasys Girdvainis iki mirties buvo įrašytas į Vatikane akredituotų diplomatų sąrašą, o jam mirus, sąrašė visą laiką figūravo jo įpėdinis - reikalų patikėtinis Stasys Lozoraitis junioras. Lietuvai neseniai atkūrus visišką nepriklausomybę, Apaštalu Sostas per valstybės sekretorių arkivyskupą Sodano išreiškė savo

Kanto kapas yra tuščias

Sena, septynių amžių Karaliaučiaus katedra Knipavos saloje vis labiau grimzta į pelkėtą gruntą. Kadaiše sala su keliolika gatvių ir katedra senamiesčio centre buvo laikoma vertingais senovės paminklais. Nūnai čia nedaug kas beliko.

Dauguma pastatų po dviejų ilgai trukusių sąjungininkų antskrydžių 1944 metų vasaros pabaigoje virto griuvėsiais, o tai, kas liko, pribaugė užkariautojai, kurie po 7 mėnesių užėmė Karaliaučių ir perkriktį Kaliningradu. Daugiau ar mažiau sužalotus senovinius pastatus paprasčiausiai sugriovė partijos sekretoriaus Benjaminio Korolevskio įsakymu, kad būtų plytų naujiems statiniams. Buldozeriais išlygino žemę, o krūvas griuvenų sustumdė ant salos krantų - taip atsirado kelių metrų pylimai su didele dauba viduryje.

Tik katedros griuvėsiai šauna į dangų gotikiniais bokštais. Tai milžiniškas 82 m. ilgio ir 40 m. pločio statinys, kuris baigia dienas jau beveik pusę amžiaus stovėdamas be stogo ir be jokios, net menkiausios priežiūros. Ant išgriautų sienų išaugusių beržų šaknys ardo plytas. Ant storo griuvenų sluoksnio kieme taip pat tarpsta krūmai ir piktžolės.

Marija fon Denhof, Hamburgo savaitraščio „Die Zeit“ savininkė, tėvynėje vadinama „raudonąja grafiene“, neseniai lankėsi Karaliaučiuje, padovanojo miestui Kanto biusto kopiją. Sugrįžusi atidarė Vokietijos banke katedros atstatymo fondo sąskaitą ir kreipėsi į vokiečių visuomenę, prašydama aukoti jos gelbėjimui.

Katedrai atstatyti reiks milžiniškų sumų. Pirmutinis darbas - neleisti katedrai toliau griūti. Prieš septynis šimtus metų jos statytojai į pelkėtą gruntą sukėlė du tūkstančius storų ažuolinių sijų, apkaltų vario skarda. Ant jų buvo statomos sienos. Bet šis pamatas jau gerokai sunykęs. Ateiviai kasinėjo Karaliaučiaus didikų kapus, ieškodami aukso ir brangenybių. Šventovės pamatus rausė ir

pasitenkinimą Lietuvos sugrįžimui į suverenių valstybių tarptautinę bendruomenę. Kardinolas valstybės sekretorius ministrui pirmininkui Vagnoriui rugpjūčio 30-ąją pasiūstose telegramoje, džiaugdamasis susidariusia nauja padėtimi, reikė viltį, kad artimiausiu metu bus imanoma atkurti normalius Apaštalu Sosto ir Lietuvos diplomatinės santykius ir tarpusavio ryšius. Panašaus turinio telegramas Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Sodano buvo pasiuntęs Latvijos ir Estijos ministrui pirmininkui.

LRTV

savamoksliai skulptoriai, jie iš gilumų traukė ažuolines sija. Iš šito septynis šimtus metų turinčio pajuodusio medžio jie drožinėjo rusų valstiečių, kareivių bei žvėrelių figūras ir savo dirbinius pardavinėjo Maskvos, Leningrado, Vilniaus, Rygos, Talino turguose bei valstybinėse parduotuvėse. Tie drožiniai taip pat buvo eksportuojami kaip liaudies dirbiniai. Galbūt dangelis jų puošia vokiečių butus... Vienas iš vietos architektų tvirtina, kad dabar apskritai nežinia, ar kuriuos nors pastatus galima išgelbėti nuo grimzdimo.

Katedros sienoje yra didžiojo vokiečių filosofo Imanuelio Kanto antkapis, kuris per 80 gyvenimo Karaliaučiuje metų iš miesto kojos nebuvo iškėlęs.

O dabar jau žinoma, kad sarkofage nėra didžiojo filosofo palaikų. Stalino įsakymu kapą paslapčia atkasė ir išėmė palaikus. Kantas, šio tirono ir komunizmo ideologų nuomone, buvo kūrėjas teorijos, priešingos Markso ir Lenino tezėms. Tai papasakojo vienas pokario laikų kalnys, kuriam su kitais teko daryti šią darbą. Jo pasakojimą patvirtino KGB karininkas - bebaigęs savo amžėlį pensininkas.

Slawomikras Orlowski
„Liet. Aidas“ Nr. 194

Tremtyje gyvenantis

Tibeto budistų dvasinis vadovas Dalai Lama oficialiai lankėsi Pabaltijo kraštuose, vizitą pradėjo Vilniuje rugsėjo trisdešimtąją. Dalai Lama bebūdamas Maskvoje, per susitikimą su žurnalistais pasakė, jog džiaugiasi galėsiąs aplankyti Pabaltijo kraštus, pakvėpuoti jų atkurtos laisvės oru, pasisemti dvasinių jėgų tęsimai kovai už Tibeto laisvę ir nepriklausomybę. Priminę, kad Tibetas buvo 1951-ais metais jėga Kinijos aneksuotas, panašiai kaip Sovietų Sąjungą anksčiau prisijungusi Pabaltijo respublikas, Dalai Lamapasakė, kad būdamas Pabaltijoje pasveikino lietuvių, latvių ir estų tautas su atgauta laisve ir atkurtu suverenumu, kurį prarado prieš penkiasdešimt metų. Dalai Lamos garbei Vilniuje rengiami įvairūs susitikimai, tarp jų - ekumeninis susitikimas Vilniaus katedroje.

Published by Val. Cizauskas
38 Coghlan St., Nidre, 3042
President of the Lithuanian
Catholic Federation

ĮVYKIAI

Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos atstovas Audrius Ažubalis, per susitikimą su žurnalistais komentuodamas lietuvių-lenkų santykius Lietuvoje, pasakė, jog ne tarp lietuvių ir lenkų yra kilęs konfliktas, bet tarp lietuvių ir komunistų. Tegalima apgailestauti, pridūrė jis, kad tarp lenkų, rusų ir kitų tautybių žmonių yra nemažai komunistų. Ažubalis toliau pažymėjo, kad kai vyks nauji rinkimai lenkų ir kitų tautybių apgyventose Lietuvos srityse, galbūt bus vėl išrinkti tie patys komunistai. Tam niekas nesipriešins, tačiau išrinktieji turės laikytis Lietuvos įstatymų. Reuterio agentūra, perteikdama Audriaus Ažubalio pasisakymus, taip pat kai kurių Lietuvos lenkų pareiškimus, atkreipia dėmesį, kad Šalčininkuose tebestovi apie dviejų metų aukščio Lenino statula, galbūt viena nedaugelio dar užsilikusių ne tik Lietuvoje, bet ir Sovietų Sąjungoje.

Naujasis Estijos ambasadorius Stokholme neįteikė numatytu laikui, rugsėjo 26-ąją, savo skiriamųjų raštų Švedijos karliui dėl iškilusio nesupratimo tarp Estijos užsienio reikalų ministro ir Aukščiausiosios Tarybos. Aukščiausioji Taryba pranešė, kad ambasadorius negalys įteikti skiriamųjų raštų, nes Taryba jų nepatvirtino. Diplomata savo nuožūrą paskyręs užsienio reikalų ministras Meri, prieš tai nepasitaręs su Parlamentu ir negavęs paskyrimui reikiama Parlamento patvirtinimo. Parlamentas patvirtino tik vieną paskyrimą, būtent Estijos ambasadoriaus Jungtinių Tautų organizacijoje, per pastarąjį penkiadešimtmetį buvusį Estijos generalinio konsulo New Yorke Jaksono. Kitus Estijos užsienio reikalų ministro padarytus, bet Parlamento nepatvirtintus ambasadorių paskyrimus - Švedijoje, Vokietijoje ir Islandijoje, Aukščiausioji Taryba laiko negaliojančiais, pranešė, kad turės būti apsvaistinti ir Tarybos patvirtinti. Tik tuomet diplomatai galės įteikti svetimų valstybių vadovams savo skiriamuosius raštus.

Tarptautinė žmogaus teisių apsaugojimo pasaulyje besirūpinanti Amnestijos organizacija griežtai apkaltino komunistinę Kiniją grubiais žmogaus teisių pažeidimais. Londone paskelbtame raporte Amnestijos organizacija nurodo, kad šimtai tūkstančių Kinijos piliiečių, dažniausiai priklausantių patiems žemiausiem ir vargingiausiems socialiniam sluoksniams, yra savivališkai suimami ir neteisėtai įkalinami, kartais net daugeliui metų, be jokio teismo sprendimo. Žmonės areštuojami ir įkalinami remiantis vien skundais ar nepagrįstais įtarimais, dažniausiai apkaltintus tariamam valkatavimu. Amnestijos organizacija, tarp kitų kalinimo vietų, paminėta vadinamas „perauklėjimo“ stovyklas į kurias kaliniai siunčiami neribotam laikui. Jų dauguma vadinami „socialiniais nuklydėliais!“

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mieldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$30. Kituose kraštuose \$35. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra.

KGB apie padėtį

„Nezavisimaya gazeta“ paskelbė slaptą KGB pranašavimą apie buvusios S.Sąjungos ateitį. Kol yra mūsų krašte sovietų karo daliniai, Lietuvai yra svarbu, kas vyks už jos rytinių sienų. Dėl to verta įsigilinti į KGB specialistų paruoštą informaciją skirtą Aukščiausiai Sovietų Tarybai, bet per klaidą patekusią į spaudą.

Pranešimas sako, kad nepasisekusio pervesmo šalininkai dar tebesėdi savo vietose šalies provincijose. Politiniai vadai nėra gerai informuoti apie armijos lojalumą valdžiai. Aukso rezervai mažėja. Sakoma, kad Maskva turi tik 260 tonų aukso. Demokratinės partijos nestiprėja. Dėl jų trūkumo galėtų įsigalėti populizmas ar net fašizmas.

Šalis liksianti izoliuota, o gal ir apsupta nedraugiškų kaimynų. Centrinė valdžia galėtų prarasti atominių ginklų kontrolę, ir iš vis nusiginklavimo darybos pašlytų, jei atskiros respublikos pradėtų organizuoti savus kariuomenės dalinius. Tokios KGB padarytos išvados, deja, atrodo pagrįstos faktais. Jei kas žino apie tikrą sąjungos padėtį, tai tik ši organizacija apimanti visą šalį. Gorbaciovo patarėjas Yakovievas, atsakydamas į klausimą, patvirtino, kad jo nuomone, dabartinis metu S.Sąjungoj nėra iš vis valdžios autoriteto.

Galėtų būti, kad dabartinė anarchija dar padidėtų, jei nebus, kaip numatyta, pasirašyta ekonominės konfederacijos sutartis spalio mėn. 18 d. Tokiu atveju Maskva kol kas negautų didesnės paramos iš Vakarų, o ekonominė padėtis prieit prie katastrofos. Jau dabar metinė infliacija peršoko 1000% riba. Rusija nori gelbėti pati

Rašo Dr. J. Kunca

save ir nutarė neduoti centrinei valdžiai aukso, deimantų ir kitų brangių mineralų. Ji, atrodo, ruošiasi sustabdyti atsiskaitymą su Baltijos valstybėm senaisiais rubliais įvesdama naują valiutą. Ukraina eina panašiu keliu.

Tokia padėtis nežada nieko gero ne vien Rusijai, kitoms respublikom, bet kartu ir Lietuvai. Dar neprasidėjo derybos su Maskvos centre valdžia, o jau neaišku, ar bus su kuo tartis. Likūt dar pati Rusija. Tik ir čia prasideda nesutarimai tarp Yeltsino ir jo ministerių bei parlamento. Ne nuo Lietuvos priklauso tolimesnė įvykių raida sąjungoje. Vis tik Vilnius šiek tiek gali apsaugoti nuo galimų nemalonių pasekmių, kurias atneštų visiška buvusios sovietų imperijos betvarkė.

Kol dar galima pirkti žaliavas už rublius, reiktų sudaryti jų kuo didesnes atsargas. Vėliau už jas teks mokėti tvirta valiuta.

Skubu suorganizuoti gerai paruoštą ir apginkluotą krašto apsaugą, kuri ne tik saugotų valstybės sienas, strateginius taškus, bet ir, reikalingi esant, galėtų atremti pakrikusios okupanto armijos išsišokimus. Tokiem saugumo daliniam nereikia tankų nei karo aviacijos, bet prieštankinių ir priešlėktuvinių raketų bei kitų efektyvių ginklų. Svarbu apsaugos vyrus tinkamai paruošti.

Reikia Vakarų spaudimo, kad tos šešios sovietų divizijos ir oro laivyno brigada būtų kuo greičiau atitrauktos iš Lietuvos teritorijas. Ne Lietuvos reikalas aprūpinti grįžtančius sovietų karius butais. Tai rūpestis Maskvos, kuri tą

kariuomenę pasiuntė į mūsų šalį.

Matydami anarchijos pavojų kaimynystėj, turim užtrenkti jai duris, kad ji neįteitų į mūsų šalį. Tvarkinga administracija pritaikyta krizės metui yra tam vienintelis kelias. Šiuo momentu Lietuva turi budėti vieninga ir pasiruošus.

Kada „litas“ bus įvestas?

Lietuvos ekonomikos ministras Albertas Šimėnas patvirtino, kad Lietuva numato įvesti nacionalinę valiutą - litą, bet nepasakė, kada būtent ji bus įvesta, tepažymėjo, kad, galbūt, jau ateinančiais metais. Šimėnas pažymėjo, kad litas greičiausiai nebus labai stiprus valiutinis vienetas, bet jau dabar galima būti tikriem, kad litas bus stipresnė valiuta už rublį. Rublis nebeturi jokios ateities. Šimėnas šia proga priminė, kad trečiame dešimtmetyje, didelės pasaulinės ekonominės krizės metais, kai daugelio kraštų valiutos neteko savo vertės, Lietuvos valiuta - litas - liko stabilus. Dabar, būsimojo lito vertė rublio atžvilgiu, Šimėno įsitikinimu, sustiprins ir ta aplinkybė, kad Lietuvos ekonomika yra palyginamai stipresnė už Sovietų Sąjungos ekonomiką. Spaudos agentūros pažymi, kad taip pat Estija ir Latvija numato įvesti savo nacionalines valiutas. LRTV

Islandijos veikia Pabaltijo kraštų atžvilgiu

Islandijos užsienio reikalų ministras Hannibalsson per susitimą Kopenhagoje su Latvijos užsienio reikalų ministru Jurkans'u, jį painformavo, kad Islandijos vyriausybė patvirtina Latvijos ir Estijos nepriklausomybės pripažinimą, panašiai kaip anksčiau Islandijos vyriausybės buvo patvirtintas ir Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas. Islandijos užsienio reikalų ministras taip pat pranešė, kad jo krašto vyriausybė yra pasirengusi užmegzti derybas su Latvija ir Estija dėl galimybių užmegzti tarpusavio diplomatinius santykius. Apie Islandijos vyriausybės sprendimą pripažinti šiomis dienomis atkurta Estijos ir Latvijos nepriklausomybę Islandijos min. pirm. Oddsson painformavo Sovietų Sąjungos ambasadorių Rejkjavike, taip pat Siaurės Atlanto gynybos santarvėje dalyvaujancias šalis. Vakar taip pat ir Danijos užsienio reikalų ministras pranešė, jog Danija sieks užmegzti diplomatinius ryšius su trimis Pabaltijo respublikomis kai tik bus įmanoma, paragino ir kitas Vakarų šalis pasekti Danijos pavyzdžiu, pripažinti Pabaltijo kraštų atkurta nepriklausomybę. Danijos užsienio reikalų ministras pasakė, kad Pabaltijo respublikų klausimą iškels rugsėjo mėnesį Maskvoje įvyksiančioje Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje, pasiūlys, kad Pabaltijo šalim šioje konferencijoje būtų suteiktas stebėtojų statusas. Danija taip pat pasiūlė surengti Europos Ekonominės bendruomenės šalių atstovų susitikimą su Pabaltijo kraštų įgaliotinais tuo metu, kai rugsėjo mėnesį New Yorke vyks Jungtinių Tautų organizacijos generalinė asamblėja. LRTV

Sovietų kariuomenė jau gali būti išvedama

Rugsėjo 7 LR vyriausybinių delegaciją, kuriai vadovavo ministro pirmininko pav. Z.Vaišvila, Maskvoje priėmė SSSR vidaus reikalų ministras V. Baranikovas, vėliau - SSSR gynybos ministras I. Sapošnikovas.

Pokalbiai su šiais SSSR ministrais buvo geravališki, dalykiški, naudingi abiem pusėms. Abiejų ministerijų vadovai pažadėjo visokeriopai padėti išspręsti OMONO problemą, gražinti visą jo bei kariškių užgrobtą turta, padėti Lietuvos generalinei prokuratūrai ištirti sausio ir rugpjūčio mėnesių įvykius, Medininkų tragediją. Pokalbių metu taip pat aptarti materialinio techninio aprūpinimo klausimai bei socialinių garantijų kariškiams, tarnaujantiems Lietuvos teritorijoje dislokuotuose daliniuose, perspektyvos.

Su min. V.Baranikovu susitarta, kad SSSR vidaus reikalų ministerijos vidaus kariuomenės dalinių išvedimą iš Lietuvos galima pradėti artimiausiu metu: jau nedelsiant išvesti operatyvinę brigadą, esančią Sniečkute. Kiti daliniai bus išvedami atsizvelgiant į Respublikos VRM pajėgų pasirengimą perimti jų funkcijas, o kai kuriais kitais atvejais - į SSSR VRM galimybes perdiskuoti savo dalinius į SSSR teritoriją.

Ministras pritarė, kad jau šiuo metu būtinas glaudus SSSR ir LR vidaus reikalų ministerijų bendradarbiavimas, kuris perspektyvoje turėtų būti reglamentuotas tarpvalstybinu lygiu.

Kalbėta ir apie jaunuolių, tarnaujančių SSSR VRM vidaus kariuomenėje. Šiuo metu joje tarnauja apie 1000 Lietuvos jaunuolių. V.Baranikovas pažadėjo, kad jie bus demobilizuoti, kai tik bus gautas SSSR vadovybės nurodymas. Baigiantis susitikimui, ministras pranešė, kad iš pareigų atleisti visi SSSR vidaus reikalų ministro pavaduotojai, taip pat ir Lietuvoje liūdnai pagarsėjęs N. Demidovas.

Susitikimo SSSR gynybos ministerijoje, be minėtų susitarimų, I. Sapošnikovas pažadėjo imtis priemonių, kad būtų nubausti tiesioginiai pučistų nurodymų Lietuvoje vykdytojai V.Ovčiarovas ir O. Pikauskas. Su ministru buvo aptarti ir Lietuvos jaunuolių paleidimo iš karinės tarnybos klausimai. Jis taip pat pažymėjo, kad karininkams ir proporščikams, norintiems grįžti į Lietuvą, nebus trukdoma.

Susitikimo metu buvo tartasi dėl karinių komisariatų, civilinės gynybos štabo, karinių girininkijų, SDAALR ir jų turto perdavimo Respublikai. Susitarta, kad šie klausimai gali būti pradėti spręsti jau rugsėjo 10. Taip pat aptartos SSSR kariuomenės išvedimo iš Lietuvos perspektyvos. Artimiausiu metu bus išvedami desantinės kariuomenės daliniai, neatidėliojant pradėtas spręsti Siaurės miestelio išformavimo klausimas. Sutarta, kad būtina sudaryti dvišalę komisiją Šiaulių karinio aerodromo ekologinei būklei ištirti ir jį išskeldinti. Pažymėtina, kad pokalbio metu min. I.Sapošnikovas net neužsiminė, kad tarybinė armija galėtų būti palikta Lietuvoje.

SSSR vidaus reikalų ir gynybos ministrai sutiko, kad SSSR VRM ir tarybinės armijos daliniai, šiuo metu dar esantys Lietuvos teritorijoje, turi laikytis LR įstatymų. Vyr-bės spaudos biuras „LA“ Nr.182

Švedijos ambasada - pirmoji

Vilniuje, Jogailos gatvėje Nr. 10 (buvusiame Spalio rajono vykdomajame komitete), atvėrė duris Švedijos ambasada. Tai pirmoji užsienio valstybės

ambasada, po sovietinės okupacijos atidaryta Lietuvoje.

Naujasis ambasadorius Larsas Magnusonas įteikė savo įgaliotimus AT prezidentui.

Švedijos ministrė Lena Hjelm Wallen ir Lietuvos užsienio reikalų ministro pavaduotojas Valdemaras Katkus atidaro Švedijos ambasadą

Vytauto Landsbergio kalba Jungtinėse Tautose

**POLITIKOS
SESELIUOSE**

Pone Generalini Sekretoriau,
Pone pirmininke, ponios ir ponai,

Nepriklausomos pasaulio valstybės, kurios įkūrė ir išugdė Jungtines Tautas, šiandien priėmė Lietuvą į savo šeimą.

Taip Lietuva, savo amžiaus aštuntą šimtmetį bebaigianti Europos valstybė, kurią jos kaimynai net du kartus buvo išbraukę iš žemėlapių, vėl pasirodo, kaip mitų paukštis Feniksas, dar kartą gimusi iš savo pačios pelenų.

Bet Lietuva atgimsta ne tik iš paskutiniųjų Antrojo pasaulinio karo pelenų. Lietuva atgimė iš savo žmonių kančios ir kovos, iš jų darbo ir tikėjimo.

Kuo tikėjo mūsų šalis, kai brutali prievarta ir ciniskas pragmatizmas liepė jau niekuo nebetikėti šiame pasaulyje?

Ji tikėjo pagrindiniais dalykais - tiesa ir teisingumu. Tą jausminį, dvasinį žiniją aš apibūdinau taip: yra neteisybė ir skriauda, bet ji laikina, nes negali taip būti, kad neteisybė įsiviešpatautų amžinai.

Lietuvos žmonių širdyse, nors jos regėjo, kaip yra išsigimstama ir nusikalstama, kaip šimtams tūkstančių gali būti atimama gyvybė arba tėvynė - mūsų žmonių širdyse neužgesnimas ruseno tikėjimas galutiniu teisingumu.

Tokį teisingumą ir nesunaikinamą transcendentinį gėrį daugelis laiko Dievo savybe; bet juk gali būti, kad tai pasaulio ir būties esmė, kurią žmonės tik pavadino Dievu.

O gyvename žemėje, kurioje beveik viskas gali būti pajuokiamas. Lietuvos žmonės antai tikėjo, kad jų maža šalis vėl bus nepriklausoma valstybė, net paskelbė tai, o iš jų buvo juokiamasi: popierinė ta jų nepriklausomybė ir nieko neverta teisė, jeigu neturite didelio peilio arba branduolinės raketos ir negalite savo artimųjų užmušti.

Taip liūdnai atrodė pasaulis, kurio galingieji manė, kad suplėšius popierių su įrašyta teise dingsta ir pati teisė.

Gerai, kad ne visi taip manė. Ir Lietuva nesuklydo ir nenusiminė. Jos tikėjimas neatimama teise ir teisėtumu, jos atsisakymas baimės ir melo pasirodė stipresni negu peiliai su raketomis, negu automatiniai ginklai ir judančios geležinės dėžės.

Todėl mes buvome laisvi dvasia ir ėjome sėkmingai į krašto laisvę. Mes rindavomės ir dainuodavome, o išsiskirstę kantriai dirbome. Mes atmetėme smurtą ir nesileidome išprovokuojami, mes sukauptėme dar nežinotą politinį patyrimą, kuriuo galime ir su kitais pasidalinti.

Jeigu žmogus nori gyventi dorai, tai kodėl pasauly negali būti doros politikos? Jeigu kalbame tiesą, tai kodėl negali būti atviros politikos?

Antrojo tūkstantmečio pabaiga pagal krikščionių kalendorių - tai ir kruviniausio, ir melagingiausio šimtmečio pabaiga. Ji turi ką nors reikšti. Jau traukiasi, žlunga didžiausioji blygybė - neapykantos kultas ir gražiai pasivadinus netiesa, kurios pagrindinis įrodymas buvo smurtas. Iš dykumos jau ateina, bangu net patikėti, - meilės tiesa, kuri stebėsis, kad seniau būdavo smurto. Aš nežinau, ar ne iliuzija tas taikos vilties slenkstis žmonijai,

toji anga uolose, kurią ir Lietuva padėjo prakirsti, atverti. Bet norisi tikėti, kad Apokalipsės pranašystės ir ši kartą dar neišpildys, o Kainui bus leista numirti.

Pasaulis jau pamatė Lietuvą, kuri sugrįžta iš tariamos nebūties, iš melagingai nudažyto žemėlapių, o aš matau, kaip šviesėjantis pasaulis ateina pas Lietuvą. Ir mes išimame korį medaus, ir pasisodinamė prie stalo bičiulį, kurio bitės nepuola gelti, nes jis geras žmogus.

Didelė šeima vienoje šalyje, ir šeimų šeima, sudaranti žmonių pasaulį, - tokios ateities kūrime mes pasiryžę dalyvauti. Mes norime

praplėsti nebranduolines ir didelio pasitikėjimo zonas, todėl reikalaujame išvesti iš mūsų teritorijos visą joje neteisėtai esančią svetimą kariuomenę; mes neturime jokio priešiško ir nejauciamo keršto nė vienam kaimynui; mes norime sukurti demokratinę valstybę, kurioje visiems pakaks vietos ir bus apsaugota laisvė.

Tokia yra Lietuvos atsakomybė sau ir tautų bendrijai, kurią sveikiname ištiesiomis rankomis.

Niujorkas, 1991.09.17
„Lietuvos Aidas“ Nr. 18

Darbai baigti - darbai prasideda

Smagu žmogui, kai jis jaučiasi ką nors gero atlikęs. Ir juo didesni darbai, juo ir smagumas didesnis. O atlikimas bendrųjų darbų, kuriems reikėjo sutelgti jų mobilizavimo, sukelia ne tik džiaugsmą, bet ir nuo širdies numeta sunkų akmenį: viskas atlikta, to daugiau nebereikės pakartoti.

Pokarinė išeivija kovoje už Lietuvos laisvę, nors ir besiginčydamas dėl pirmenybės bei mandatų, vis dėlto buvo atidariusi reikšmingą „antrąjį frontą“, nuolat kreipusį laisvojo pasaulio dėmesį ir labai jau niekintą, pravadžiuotą Kremliaus ir jo patikėtinių pačioje Lietuvoje. Po 51-ryių metų pagaliau kova laimėta, ginklai kraunami į archyvus ir muziejus, o iš apkasų kyško pergalės vėliavos. Su jomis jau reikėjo išlipti ir po visų triumfo iškilnių pradėti dairytis, kuo ir kaip toliau būsime naudingi savo tėvynei. Šitai nesunku žinoti atskiriantis Lietuvos gyventojams - jų laisvė, jų darbai, teisės, pareigos ir pasiaukojimai, kad vaikams ir vaikaičiams tėvynė būtų ne tik didvyrių žemė, bet ir šalis, kurioje visi nori gyventi ir mirti. Išeivija betgi, įvairiomis laisvinimo veikloms pasibaigus, turės surasti lygiavertį pakaitalą. Kitaip nustotume tam tikros judrios ir jau įsibėgėjusios dalies, be kurios silpnėtų ir pati išeivija. Kas tas pakaitalas, šiandien sunku dar būtų apbrėžti. Išskyrus diplomatinę tarnybą, kuri po permaitinimo savo veiklą konkretizuoja ir tampa valstybingumo dalimi, visi kiti veiksniai, vienaip ar kitaip Lietuvos laisvinimo darbuotėse besireiškę, kaip nebereikalingi likviduos. Tačiau jų ilgametė patirtis bei pavienių asmenų, ypač išeivijoje subrendusių jaunesniųjų, pasiruošimas, įsitvirtinimas, įtaka užjūriuose bent kurį laiką dar gali būti naudinga besitvarkančiai Lietuvai. Nėra abejonės, kad Lietuvos vyriausybė, kokios sudėties ji ateityje bebūtų, neatsisakys tokios pagalbos.

Kaip visas tas išeiviskasis persiorientavimas vystysis, tuo tarpu sunkiau numatyti. Pasigirsta jau šiokių tokių nuogaštavimų, kad įprasta veiksmų trintis ir niekad nesibaigusios varžybos dėl pirmavimo bent iš pradžių dar gali įtakoti naujus užmojus. Tačiau reikia tikėti, kad Lietuvos poreikių akivaizdoje naujieji išeivijos įsipareigojimai pirmiausia jaus moralinį priklausomumą kaimeniui,

iš kurio natūraliai iškils visoks koordinavimas. Pasenusioms ambicijoms atėjo laikas išnykti. Tiesa, negerovės negali būti užkastos amžiams. Su jomis kovojama, jos aptariamoms, smerkiamoms, o žiūrėk, ir vėl išlenda viešumon. Kartais atrodo, kad jos net neišvengiamos, o į visuomeninį bei politinį gyvenimą dažnai taip įsisunkia, kad nebežinia, kokio kosto reikėtų joms pašalinti. Šioje vietoje kaip tik ir suklystame, nuomonių skirtingumus bei nesutarimus priskirdami negerovėms. Iš tikrųjų nuomoniu iškalbėjimas ir priėmimas, dirbatnt bendrą darbą, yra pasisekimo laidas. Blygybė yra, kai ambicijos bandomos prakišti nuomoniu vardu. Reikėtų atrinkti, atsargiai peržiūrėti, išsijoti, prieš nustatant kas tas, o kas anas. O mums tiesiant pagalbos ranką Lietuvai, naudingiau būtų bent kurį laiką tapti „nematomais“ geradariams, užtuot prieš save nešant didžiules ne visada didžiųjų darbų iškasas. Tikrų ar tariamų žygdarbių skambesys gali apkurtinti pozityviai nusiteikusių visuomenę. Reikia ne tik persirikiuoti naujiems uždaviniais, bet ir nusiteikti, kad galėtume jaustis esą mums priklausančiose pozicijose.

C.S. „T.Z.“ Nr. 40

Estijos vyriausybės atstovai pradėjo derybas su sovietais

Estijos vyriausybės atstovai, pradėjo derybas su sovietais kai kuriais specifiniais abi šalis liečiančiais ekonominiais klausimais, konkrečiai - dėl atlyginimo už Estijoje buvusias visasąjungines pramonės įmones, kurias Estijos respublika perėmė arba numato perimti savo kontrolei, ir dėl dalies Sovietų sąjungos skolų užsieniui apmokėjimo. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, jog sovietai reikalaujantys, kad mažoji Estija įneštų į Sovietų Sąjungos išdą dar nesumokėtą jai skirtą Sovietų Sąjungos skolų užsieniui dalį. Yra ir daug kitų sudėtingų atsisakymo su sovietais problemų, kurias derybomis dabar siekiama išspręsti. Tai nebus lengvas uždavinys, nes Estija, kaip ir kitos dvi Pabaltijo valstybės, atsiskaitymui su sovietais neturi lėšų. Pabaltijo kraštai tikisi gauti paskolų ir finansinės pagalbos iš Vakarų šalių.

LRTV

Anglijos valdžia uždraudė pardavinėjimą miego tablečių „Halcion“, kurios išsukaučiančios atminties praradimą ir depresiją.

Nauja Švedijos koalicinė Carl Bildt vyriausybė žada pagerinti krašto ekonomiką sumažindama aukščiausius pasaulį šios šalies mokesčius.

Pagal paskutinius ekonomistų apskaičiavimus, buv. S.Sąjungos metinė infliacija jau yra pasiekusi 1000%. Slaptas KGB pranešimas Maskvos vadams informuoja, kad centrinė valdžia galinti prarasti atominių ginklų kontrolę.

Ukraina pasikvietė 20 V.Europos patarėjų, daugumoj bankininkų ir ekonomistų, kad jie padėtų ukrainiečių ministrą pertvarkyti kraštą.

Gorbačiovo patarėjas, Aleksandras Yakovlev, paklaustas, keno rankose dabar yra centrinė sąjungos valdžia, atsakė: „Aš linkęs pasakyti tiesą: niekieno, o ekonomistas Pavel Bunich pridėjo, kad žemės privatizacija ir kitos reformos nepadariusios jokio progreso.

Lietuvos apšmeižimas paskelbtas „News Week“ žurnale 9.1.9.16 d. iki šiol nebuvo atsauktas. Pagal mūsų radijo valandėlės aiškinimus, Lietuvos vyriausybės atstovas, ALB K Valdyba ir Apylinkės Valdybos esančios pasiusios protesto laiškus žurnalo redakcijai o taip pat ir Mr. B. Hawke. Nežiūrint tų laišku, Lietuva lieka apšmeižta australų tarpe. Jei žurnalas neatšaukia suklastoto šmeižto, jį galima patraukti į teismą. Be to, seniau panašias atvejais Adelaidės, Melbourne ir Sydnejaus Apylinkių Valdybos atsikirsdavo apmokėtu skelbimu spaudoj. Adelaidės bendruomenės pirmininkas J. Stačūnas galėtų duoti mūsų vadams informacijos apie tai iš savo patyrimo.

Maskva prašo 20 milijardų dolerių, kad galėtų įvesti tvirtą rublio valiutą buv. Sovietų Sąjungoj. Niekas iš Vakarų valstybių nežada duoti šitos sumos. Vos prieš 3 mėnesius sovietai sakė, kad jiems reikia tik 10-12 milijardų dolerių ekonomijos pertvarkymui.

Maskva ruošiasi panaikinti draudimą apsigyventi bet kurioje šalies vietoje be specialaus leidimo - „propiskos“.

Prez. Yeltsinas žada pradėti „pirmoj eilėj Rusija“ politiką ir sustabdyti ekonominę paramą kitom respublikom. Auksas, deimantai ir kiti brangūs mineralai liks Rusijos žinioje. Jis žada išleisti naują respublikos valiutą. Dar priminė, kad Baltijos valstybės perka už beverčius rublius daug produktų, kurių trūksta pačioj Rusijoj.

Lenkijos valdžia nutarė sulėtinti valstybinių įmonių privatizaciją: vietoj 400 įmonių bus privatizuotos tik 204.

Dalis išejusių į pensiją išeiviu ruošėsi grįžti į Lietuvą ir ten praleisti savo likusį amžių gyvendami iš užsieny užsitarnautos pensijos. Įvairūs įstatymai surišti su nuosavybės įsigijimu ir pilietyste juos privertė susilaikyti nuo šio žingsnio.

Sinoikijos „91“ renginiai Lietuvoje

Rugsėjo 14-21 dienomis Lietuvoje vyko religijos filosofijos, bažnytinio meno ir muzikos studijų savaitė - Sinoikija '91. Renginių geografija buvo gana plati: paskaitos ir susitikimai vyko Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Nidoje ir Panevėžyje. Šiemetinės Sinoikijos organizacinio komiteto garbės pirmininku buvo Panevėžio vyskupas Juozas Preikšas.

Pradedant šiemetinės Sinoikijos renginius, Vilniuje buvo atidaryta jaunos dailininkės Laimos Griškaitės kūrinių paroda. Joje buvo eksponuojami „Kryžiaus keliai“ ir grafikos darbų montažas Kristologine tematika pavadintas „Per jį, su juo ir jame“.

Sinoikijos oficialus atidarymas įvyko Vilniaus katedroje. Iškilmingoms Mišioms vadovavo Panevėžio vyskupas Juozas Preikšas. Drauge su juo koncertavo Lietuvoje besilankantys svečiai iš Vokietijos: Augsburgio vyskupas Josef Stimpfle ir lietuvis prelatas Antanas Bunga. Atidaryme dalyvavę svečiai iš Jungtinių Amerikos Valstybių kun. Kęstutis Trimakas perskaitė Sinoikijos dalyviams skirtą lietuvių išveitų vyskupo Pauliaus Baltakio laišką. Taip pat sekmadienį, Lietuvos aukščiausiosios Tarybos rūmuose Sinoikijos dalyviams priėmė pirmininkas Vytautas Landsbergis. Sinoikijos dalyviams palinkėjęs vaisingo darbo pirmininkas Landsbergis dar tą patį vakarą išvyko į New Yorką, kur Jungtinių Tautų generalinės asamblėjos atidarymo iškilnių metu trys Pabaltijo valstybės buvo priimtos į Jungtinių Tautų Organizacijos gretas.

Sinoikijos darbai vyko įvairiose sekcijose. Pirmosios - ekumeninės sekcijos paskaitos buvo skaitomos Vilniuje. Ekumeninės sekcijos darbuose dalyvavo Lietuvoje veikiančių religinių bendrijų atstovai ir svečiai iš Skandinavijos. Basia Nikiforova kalbėjo apie krikščionybės ir judaizmo dialogą. Gražina Munitaitė skaitė paskaitą: „Tiesos jėga prieš prievartą“. Tą patį vakarą visi dalyviai išvyko į Kauną, Kauno katedroje dalyvavo kardinolo Vincento Sladkevičiaus aukotose Mišiose.

Vytauto Didžiojo universiteto patalpose vyko religijos filosofijos ir istorijos mokslų sekcijos darbai. Juos atidarė universiteto rektorius prof. Algirdas Avizienis. Kun. Kęstutis Trimakas padarė pranešimą „Žmogaus atkūrimas Kristuje. Padėtis Lietuvoje“. Kun. Algimantas Kajackas skaitė paskaitą „Lietuva po Mindaugo mirties. Tarp Romos ir Bizantijos“. Lenkas prof. Bronislaw Dembowski kalbėjo apie Dievo klausimą būties metafizikos filosofijoje. Dalyvavo taip pat svečiai iš Anglijos, prof. Alfred Everet. Jo paskaitos tema: „Forma ir turinys Tomo Akviniečio tikėjimo doktrinoje“. Trečiadienį Sinoikijos dalyviai nuvyko į Klaipėdą. Paveikslų galerijoje darba tęsė meno ir literatūros sekcija. Kun. Robertas Pukenis kalbėjo apie ankstyvojo lietuviškojo raštijos atsiradimą krikščioniškosios pasaulėžiūros vystymąsi. Meno tyrininkė Jurga Sakėnaitė pasakojo apie Mariją tradicinėje Europos dailėje. Trečiadienio vakarą Nidos bažnyčioje vyko pranciškono kunigo Edmundo Atkočiūno

poezijos vakaras. Ten pat, Vilniaus choras „Aidija“ atliko religinės muzikos valandėlę.

Rugsėjo 20-ąją. Panevėžy, „Ekran“ gamyklos kultūros rūmuose prasidėjo teologijos sekcijos darbas. Prel. Jonas Juodelis išsamiai pakalbėjo apie katalikų tikėjimo išpažinimą. Vakare, Panevėžio apaštalių Petro ir Pauliaus parapijos bažnyčioje buvo aukojamos Mišios, giedėjo mergaičių choras „Liepaitės“ iš Vilniaus.

Paskutinę šiemetinės „Sinoikijos“ dieną, praėjusį šeštadienį, Vilniaus universiteto rektorato salėje buvo surengta spaudos konferencija.

Sių metų Sinoikijos dalyviai taip

Mintys apie Laikytojo palaikus

1917-ųjų metų spalio perversmą bolševikai triukšmingai paskelbė naujos eros pradžia: ateiti, po daugelio metų dėkingi palikuonys skaičiuos metus ne nuo Kristaus gimimo, o nuo šios komunistinio „išganymo“ datos... Raudonoji era, vietoj žadėtiosios amžinybės teišgyvenusi vieną dvidešimt aštuntąją Kristaus eros dalį, beviltiškai ruseno ir jau pradėjo blaškytis eschatologinėje agonijoje. Tuo tarpu bolševikinės deržavos griūtį ateities kartos tikrai laikys kad ir ne naujos eros, tai bent naujos epochos pradžia - praregėjimo diena, kai civilizacija pagaliau surado savyje sveiko proto išsigelbėti nuo raudonojo maro ir išsigydyti nuo marksistinio morfijaus sukeltamų komunistinių haliucinacijų.

Lietuviškas žodis „valstybė“ kilo iš veiksmažodžio „valdyti“. Lotyniškas valstybės pavadinimas „res publica“ reiškia „bendrą reikalą“. Gi rusiškoji „deržava“ kilo iš žodžio „deržatj“ („laikyti“). Tos pačios šaknės yra ir žodžiai „samoderžec“ („patvaldys“ bei „samoderžavije“ („patvaldytė“).

Rusų revoliucionieriai, panaikinę carinę samoderžaviją, pačios deržavos nė nemanė atsisakyti: juk ne taip svarbu, kur laikyti tautas - tautų kalėjime ar Gulago vieliomis aptvartame rojuje. Svarbiausia - laikyti. Ir šis desperatiškas noras laikyti įgyja tragikomiską atspalvį ypač dabar, kai Raudonasis Žvėris, išsiviepeš apokaliptine grimasa, pats jau vos laikosi ant kojų.

Na o patvaldys tapo kolektyvinis: SSKP-Armija-KGB. Remdamasis žodžio „deržava“ semantika, šį patvaldį vadinsiu Laikytoju.

Taigi Laikytojas prisigaminą galybę ginklų, bijodamas, kad kas nors neatimtų tu, ką laiko. Taip skelbiasi pats. O iš tikrųjų - kad prisigrobtų dar daugiau. Ir dabar jam, matyt, nepaprastai liūdna, kad Apokalipsės Žvėris, kadaise žadėjęs apsisisti tik tada, „kai raudonu žiedu visa žemė skaisčiai pražydės“ (tenesupyksta ant manęs poetės mylėtojai), jau baigia uždusti savo paties nuodingame dvoke.

70 metų Laikytojas savo rankose laikė ne tik tautų bei atskirų žmonių likimus, bet ir teisę nuspręsti, kas yra tiesa ir kas yra melas. Graikų sofistai prieš pustrėčio tūkstančio metų nutarė sukurti tokią loginę teoriją, kuri padėtų įrodyti, kad bet kuris teiginys, priklausomai nuo sofisto valios, yra teisingas arba klaidingas. Sofistai tokios teorijos

pat atžymėjo profesorius Stasio Šalkauskio mirties penkiasdešimties metines. Prie namo, kuriame prof. Šalkauskis Vilniuje buvo apsigyvenęs, Žygiamento gatvėje nr. 10, buvo atidengta memorialinė lenta. Ją atidengė Lietuvos ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius. Iškilnėse dalyvavo ir žodį tarė Vilniaus vyskupas Juozas Tunaitis bei Šalkauskio Fondo valdybos pirmininkas Virgilijus Cepaitis.

Sinoikijos uždarymo Mišias Vilniaus katedroje, šv. Kazimiero koplyčioje aukėjo vysk. Juozas Tunaitis. GPiedojo grigališkojo choralo grupė vadovaujama Dainiaus Juozėno. LRTV

nesukūrė. Jų suamanyą įvykdė marksistinės dialektikos kūrėjai, kurie lyg kokie alchemikai atrado tą „filosofinį akmenį“, kuris tiesą gali paversti melu, o melą - tiesa. Jie gerai žinojo, kad, ištrynę ribą tarp gėrio ir blogio, kartu sunaikins ir savo nykių darbų pėdsakus, o žmonės, kybodami vertybinio nesvarumo būsenoje ir neturėdami pamato po kojų negalės apsiginti nuo melo. Taip bolševikai darė visus 70 metų ir niekada nepristigo nei noro, nei sugebėjimų naudotis savąja dialektika ir demagogija.

Tačiau dabar, būdamas mirtinai sužeistas, Raudonasis Žvėris, rodos, kartais jau ima užmiršti marksistinės-lenininės dialiktikos subtilybes ir genseko lūpomis pradeda atvirai kalbėti tai, ką galvoja: taip, mes jus užkariavome ir valdome, ir tai mūsų teisė.

O jeigu Žvėris jau pradėjo kalbėti tai, ką galvoja, jeigu vietoj ciniškos šypsenos iššiepė dantis, tai reiškia, kad trauktis nebeturį kur ir pasiryžo žūtibūtinai gintis. „Tautų tėvas“ labai mėgo terminą „vragi naroda“. Kaip tai buvo kuklu ir nekaltai! Pertvarkos architektas, atrodo, bus sugalvojęs naują sąvoką - „vražeskyje raody“, kad po to visam pasauliui sakytų: jūs tik pasižiūrėkite, kokie tie lietuviai ir kaip jie man trukdo ... Reikėjo tai pasakyti anksčiau! Lyg nei mes, nei jie nežinotų, kad lietuvių tauta rakštimi įstrigo Žvėries nasruose ir kad lietuviybė, kurios per 50 metų niekaip nesugebėjo išvirti tautų katilė, yra didžiausia grėsmė Laikytojo „neužšalantiems uostams“ ir jo deržavos vientisumui.

Naglis Kardelis

Vilniaus universiteto studentas
„Liet.Aidas“ Nr. 182

Lazdijų muitinė per parą

Iš viso patrinkta 637 automašinos (tarp jų - 541 lengvieji automobiliai) ir 3099 keleiviai, išvykstantys iš Lietuvos Respublikos. Iš jų surinkta 41 tūkstantis rublių, 50JAV dolerių ir 150 markių mout mokesčių. Sulaikyta prekių už 45 tūkstančius rublių. Surašyta 11 mouto taisyklių pažeidimo protokolų. Į Lietuvos Respubliką atvyko 449 automobiliai ir 2172 keleiviai. Už išdautas deklaracijas surinkta 1460 rublių mokesčių. Tai rugsėjo 19 dienos duomenys. Ir taip kasdien šioje muitinėje.

V.Lenkutis, „Liet. Aidas“ Nr. 193

Maldos diena už Lietuvą

Užsienio lietuvių vysk. Paulius Baltakis spalio trylikąją paskelbė Maldos diena už Lietuvą, paragino ta proga atnaujinti lietuvių tautos pasiaukojimą Nekaltajai Marijos Širdžiai. Viso pasaulio lietuviai kviečiami spalio trylikąją dalyvauti maldos už Lietuvą akcijoje, ypatingai padėkoti Visagaliui, kad globoji ir stiprino šalį sunkiaisiais laikais, atvedė tautą į laisvę ir nepriklausomybę. Gavome pranešimą, kad Maldos diena už Lietuvą bus plačiai paminėta Brazilijoje. Šio krašto lietuvių kunigų vienybės pirmininkas, salezietis kunigas Pranas Gavėnas, painformavo Brazilijos kardinolas ir vyskupas apie ruošiamą pasaulinę Maldos dieną už Lietuvą, jų prašė paremti šią iniciatyvą. Brazilijos Vyskupai praėityje yra parodę labai daug palankumo kenčiančiai Lietuvai ir jos Bažnyčiai. Jau nuo 1981-ųjų metų Brazilijos Bažnyčios liturginiame kalendoriuje birželio dvylktoji kasmet buvo minima kaip Maldos už Lietuvą diena. Ji buvo kasmet pravedama visų Brazilijos vyskupijų parapijose, vienuolynuose, brazilų tautinėje Marijos šventovėje - Aparecida. Šią iniciatyvą pagyrė ir Popiežius Jonas Paulius II-sis, kuris per apaštalinį nuncių išreiškė savo pasigėrėjimą Brazilijos Bažnyčios kasmetine maldos akcija už kenčiančią Lietuvą. Brazilijos vyskupų konferencijos pirmininkas kartą pasakė Lietuviam: Mes nesiliausim meldėsi, kol Lietuva neatgaus pilnos laisvės ir nepriklausomybės. Siandien Lietuva jau laisva ir nepriklausoma. Spalio 13-ąją Brazilijos lietuviai, drauge su šalies tikinčiaisiais kitų tautų atstovais dalyvaus bendroje džiugios padėkos dienoje už atgautą laisvę.

LRTV

Vatikano valstybės sekretoriaus nuomonė apie komunizmą

„Galbūt dar negalima drąsiai tvirtinti, kad komunizmas yra miręs, bet be jokios abejonės jau galima sakyti, kad yra mirusi komunistinė doktrina“, pasakė televizijai duotame interviu buvęs Vatikano valstybės sekretorius kard. Casaroli. Komunistinė doktrina sužlugdo, nes jos pažiūra į žmogų buvo visiškai klaidinga, sakė kardinolas, ji nekreipė dėmesio į žmogaus lūkesčius, iš viso neatsižvelė į žmogų, koks jis yra. Paklaustas, ar komunizmą galima laikyti Antikristu, kard. Casaroli atsakė, kad komunizmą, kaip jis buvo sovietų suprastas ir įgyvendintas, galima būtų panašiai vadinti, bet pastaraisiais laikais padėtis pradėjo keistis, nors ir labai palaipsniškai. Kardinolas prisiminė vieną epizodą: Chruščovą kalbėdamas apie valdžios vykdomą ateistinę kampaniją, išsitarė: Ačiū Dievui kampanija buvo sėkminga ... Buvęs valstybės sekretorius pažymėjo, kad nors katalikų Bažnyčia S.Sajungoje nėra gausi narių skaičiumi, ji dabar gali daug ką teigiamo atlikti, pavyzdžiui, iškelti teigiamas vertybes, kurios palaipsniškai pradeda pasireikšti dabartinėje S.Sajungoje. Stačiatikių Bažnyčia kuriai visuomet buvo sunku veikti nepriklausomai nuo valdantčiojo režimo, dabar suprato kad S. Sajungoje įvykė pasikeitimai sutampa su visuomenės lūkesčiais.

Išėivių Sukaktis

Kelionė į Vakarų platųjį pasaulį.

Spalio 11 diena. Jau suėjo 47-nių metų sukaktis, kaip mes palikome mūsų tėvynę Lietuvą.

Tačiau prisiminkime tą 47-nių metų suėtą sukaktį. Vieni iš mūsų nuėjo pas partizanus ginti Tautos ir tėvynės laisvę, o mes tragiškai atsisveikinome su savo tėvynės žeme ir pasileidome į nežinomą platų pasaulį.

Prisiminkime, kai 1944 metais bolševikai antrą kartą veržėsi į Lietuvą, visi, kurie tik galėjome, bėgome į Vakarus. Mieliau pasirinkome nežinomą dalį, pusbadį gyvenimą Vakaruose, nei raudonųjų „išlaisvintojo Laisvę, lygbę ir brolybę“. Pirmosios sovietų okupacijos metu visi skaudžiai patyrėme ką reiškia sovietų „laisvę“ ir koks likimas laukia likusios sesės ir broliu, o ypač tuos, kurie kovojo su okupantu Lietuvoje.

Nors gyvenimas Vokietijoje benamiams pagėliams buvo labai sunkus, tačiau jau baigiam pamiršti to meto nuolatinį alkį, neįprastą darbą, sirenų kaukimą ir ištisas naktis praleistas priešlėktuvinėse slėptuvėse. Pamiršom ir kaip laukėme karo pabaigos, nes turėjome viltį, kad alijantai-sąjungininkai lieps iš Lietuvos okupantams išsinešdinti ir tada galėsime grįžti namo ir gydyti karo padarytas žaizdas ir vėl laisvai gyventi savame krašte ... Deja, nežinomi mums buvo didžiųjų planai, jų slaptos sutartys.

Tuoju po II pasaulinio karo visus mus suvežė į DP stovyklas ten pradėjome „Dievo Paukštelių“ gyvenimą, kai nei sėjom, nei piovėm, o tik visi dipukai srėbėm cibulinę sriubą iš UNROS katilo. Dabar atrodo, kad tai būta tik sunkaus sapno, o tada tai buvo žiauri gyvenimo kasdienybė, kai slinko pilkos dienos, kankino nežinia, neaiškūs likimas neviena išvedė iš pusiausvyros, palaužė atsparumą. Tačiau, praėjo ir tos dienos, prasidėjo emigracija. Pradžioje tik viengungius, vėliau ir šeimas, laivas po laivo, ėmė gabenti į Angliją, Ameriką, Australiją, Braziliją, Kanadą ir kitus pasaulio kraštus. Atvykę pradėjom planuoti, ruošti naujam gyvenimui. Kai laivas ėmė tolinti nuo karo nuterotos Europos krantų, akys krypo Baltijos link ir pasruvo ašaromis, o visų širdis, lyg akmuo, slėgė liūdėsy, nes daugelis jautė, kad nebeįsitys daugias tėvynės krantų, nebeįsitys ten likusių brangių artimųjų. Kiti, nors ir braukė ašaras, tačiau tebesinešiojo viltį, kad dar sugrįš, dar sulauks laisvos Lietuvos ...

Naujame krašte bėgo dienos, mėnesiai, metai. Sumanumo ir darbštumo dėka daugelis gražiai įsikūrė, atsistojė ant stipresnio materialinio pagrindo. Pamažu užsimezgė ryšiai tarp svetur įsikūrusių lietuvių gyvenančių ir Sibire, ar tėvynėje vargstančių. Ėmė plaukti siuntiniai. Mūsų sesės, broliai siuntinių pagalba gydėsi nuo juos kankinančios džiovos ir įvairių kitų ligų. Atsirado plyšelių ir

geležinėje uždangoje, kai M. Gorbačiovas atsirado valdžioje. Vienas kitas gavo leidimą išvažiuoti iš Lietuvos į užjūrio kraštus pas tėvus, vaikus, vyrus ar žmonas ... Prasidėjo ir ekskursijos į Lietuvą ...

Lietuva atgavo savo nepriklausomybę ir nepilną laisvę. Po daugelio metų, rūpi nors prieš mirtį aplankyti sergančią seną motiną, vargstantį tėvą, tiek metų nematytą sesę, brolių. Traukia gimtojo krašto laukai, žydinčios pievos, žaliuojantieji miškai, kur mūsų broliai laisvės kovotojai

partizanai vedė kovą prieš okupantus bolševikus. Gaila, kad Dievo dovana iš dangaus pavėlotai krito, gal laikas ir tikrai nebeįsitys brangios tėvynės Lietuvos, bet vistiek yra džiugu, kad Lietuva tapo nepriklausoma valstybe.

Brangūs broliai ir sesės prisimindami tą tragišką 47-nių metų sukaktį, prašykime Dievo palaimos mūsų visai atgimusiai tautai ir visiems, kurie kovoja už viso pasaulio laisvę.

Balys Steckis

Australijos Lietuvių Jaunimo Sąjunga

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga ruošia ir globoja Septintąjį Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą 1991 gruodžio 18 - 1992 sausio Pietų Amerikoje. Jaunimo Kongrese dalyvaus rinktinis išėivijos ir Lietuvos jaunimas, kuriam labai reikalinga mūsų visų parama. Kongrese laukiama 400 lietuviško jaunimo iš viso pasaulio tarti Lietuvos ir išėivijos ateities planus ir darbus.

Lietuvos jaunimui numatyta parama siekia (US) 60,000 dol., Pietų Amerikos jaunimui ir kitomis išlaidoms reikia dar (US) 20,000 dol. Šiai paramai suteikti vyksta VI PLJK Garbės Mecenatų ir Rėmėjų vaju iki gruodžio 21. Rėmėjais bus visi paaukoję iki (US) 100 dol., o Garbės Mecenatais bus paaukoję (US) 100 dol. ar daugiau.

Visi Garbės Mecenatai už kiekvieną (US) 100 dol. auką gaus specialų numeruotą padėkos diplomą ir vieną šansą (galimybę) laimėti dviems žmonėms pilnai apmokėtą kelionę Jaunimo Kongreso metu per Aerolines Argentinas iš gyvenamo miesto į Pietų Ameriką ir atgal, apmokėtus viešbučius Pietų Amerikoje ir bilietus į visus Jaunimo Sąjungos renginius (US) 8,800 dol. vertės trijų savaičių stogas dviems asmenims. Paaukoje kelias šimtes gaus daugiau šansų, pavyzdžiui už (US) 500 dol. gaus 5 šansus laimėti. Laimingas numeris bus traukiamas 1991 lapkričio 16. Padėkos diplomai yra numeruoti 1 iki 999 (iš viso nedaugiau kaip 999 numerį arba šansų) ir laimikis bus paskirtas nežiūrint kiek aukų po (US) 100 dol. bus gauta iki lapkričio 16. Laimėtą kelionę bus galima perleisti kitiems, bet nebus galima ją iškeisti į pinigus.

Visi Rėmėjai ir Garbės Mecenatai už kiekvieną paaukotą (US) 10 dol. galės laimėti šiuos laimikus: viena (US) 1500 dol. premija, viena (US) 1000 dol., viena (US) 500 dol., viena (US) 250 dol., penkias premijas po (US) 100 dol. ir penkias po (US) 50 dol. Paaukoje kelias dešimtes ar šimtes gaus daugiau šansų laimėti, pvz. už (US) 300 dol. = 30 šansų. Visi aukotojai gaus numeruotus kvitus ir laimingi kvitai numeriai ištraukti 1991 gruodžio 21.

Laukime Jūsų paramos Lietuvos, Pietų Amerikos ir Australijos jaunimui, kuris šiais ypatingais laikais pasirodė kaip sąmoninga ir darbšti mūsų tautos

dalis ir ateitis, padėjusi iškovoti Lietuvai laisvę ir Nepriklausomybę. Padėkime jiems. Nuoširdus aciū už aukas ir linkime laimėti siūlomas dovanas.

Cekius rašyti ir siųsti amerikoniškais doleriais.

Dėmesio: Garbės Mecenatai turi būti užregistruoti iki Lapkričio 2d., kad patektų loterijos traukime.

Reply Paid Permit Number 1011

ALJS Inc.

PO Box 1037

Windsor 3181

(Už persiuntimą laiškų nereikia pašto ženklų)

Bolševizmo Niurnbergas

Rugpjūčio 23 d. Vilniuje buvo susirinkę tarparlamentinės konferencijos „Pabaltijo laisvę ir naujoji Europa“ dalyviai. Juos pasveikino Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas V.Landsbergis, kuris savo kalboje pasiūlė Niurnbergo pavyzdžiu sudaryti tarptautinį tribunolą vadovaujantiems komunistų partijos pareigūnams teisti. „Atėjo laikas bolševizmo Niurnbergui“, - pasakė Landsbergis ir pasiūlė, kad tokio padūdzio tribunolas galėtų susirinkti Lietuvoje. Paremdama pirmininko pasiūlymą, Lietuvos Aukščiausioji Taryba rugpjūčio 24 d. priėmė pareiškimą demokratišų šalių parlamentams:

Bolševizmo epocha eina į pabaigą. Žlugantis totalitarinis komunistinis režimas, iš Sovietų Sąjungos valdęs ir aneksuotas arba satelitiniais protektoratais paverstas kaimynines šalis, palieka niūrų nusikaltėlišką palikimą, kuris tebėra grėsmingas žmonėms, tautoms ir demokratijai.

Bolševizmas turi būti ištirtas, įvertintas ir pasmerktas, kad nepasikartotų jokių pavidalų. Jo padarytų nusikaltimų iniciatoriai ir vykdytojai turi būti teisiami.

Įsitikinusi, kad šis teisėtumo uždavinys negali būti atidėliojamas, Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kreipiasi į kitų šalių parlamentus, teisininkų organizacijas ir visuomenės veikėjus, siūlydama surengti Vilniuje tarptautinį teismo procesą bolševizmui ir jo doktrinų vykdytojams. Tam tikslui bus organizuojamas, kitoms šalims sutinkant, nuolat veikią tarptautinis tribunolas, taip pat įkurdinamas Vilniuje.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba laukia kitų šalių parlamentų pasiūlymų ir visokeriopos paramos.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas V.Landsbergis

ADELAIDĖ

Sv. Pranciškaus šventėje, spalio 4 d. Klebonas kun. J.P.etraitis pašventino rašytojo Prano Pusdešrio paminklą. Artimųjų būrelyje šv. Kazimiero Bažnyčioje šv. Mišios. Kapuose švęstu Vandeniū apšlakstytas paminklas ir žolynėlis, kun. J.Petraičio parinktos maldos, sugiedota „Viešpaties Angelas“ ir „Marija, Marija“. Rožinis sukalbėtas namuose.

Gera turėti artimųjų gyvenime. Gera, kai Kūnas randa prieglobstį artimųjų tarpe. Centennial Park kapuose jautus kampelis, kur ilsisi 4-ri idėjos draugai afa Prano sukurtame paminklų ansamblyje. Tai afa Bronius Plokštis, Balys Gavėnas, Juozas Stepanas ir Pranas Pusdešris. Salis Jų taip pat brangiųjų lietuvių kapai.

Viešpatie, leiski ir mūsų Sieloms būti kartu Tavo Amžinybėje.

6 d. spalio suėjo metai nuo afa Vytauto Vosylius mirties. Vytautas visą savo gyvenimą skyrė lietuvių bei Jis ir Bendruomenės ir Parapijos veikėjas, abiejų chorų dainininkas, artistas ir foto menininkas, nuoširdžiausias vadovas LKVS-gos „Ramovė“, kiekvienai Adelaidės organizacijai yra pagelbėjęs.

Vyto žmona Jovita nuoširdžiai paminėjo mirties metines. Sv. Mišias aukėjo kun. J.Petratis su pamokslu gražiai B.Budrienės išpuostoje šv. Kazimiero Bažnyčioje, Mišioms patarnavo A.Kubilius, Lektiją skaitė V.Baltutis, N.Masiūlytės-Stapleton vadovaujamas šv.Kazimiero bažnytinis choras jautriai išpildė progai parinktas giesmes, Jonukas Pocius įsiterpė pagrodamas vargonais. Sukalbėta Rožinio dalis.

Jovita pakvietė pusryčiams, kurių metu nuoširdų žodį tarė buvusios Ramovės Valdybos vardu J.Bočiulis.

Parapijoje dažnai dažnai pasigendame afa Vyto ryžtingų, visada skubančių žingsnių... Viešpatie, tepailsi Jis Tavo Laimės Būstinėje. S.P

Melbourn Liet. Bibliotekoje

A ukojo Algirdas Rahdon \$10. Liudo Pikelio auka: Lenkijos lietuvių leidinys „Aušra“ 1990 m. Nr. 11-12, 1991 m. Nr. 1-5. Nuoširdi padėka. „Aušros“ mėnraščio redakcijos adresas: 16-515 Pusk. ul. Mickiewicza 23. Sie, tik ką gauti, „Aušros“ numeriai šalia talpinamos daug įdomios dabartinės Lenkijos lietuvių etnografinės medžiagos, aliarmojuančiais atsiliepiamais su dideliu nerimu stebi Vilniaus krašto lenkų žalingą Lietuvos nepriklausomybei veikią, kuri drumsčia abiejų kaimyninių valstybių sunkų, sudėtingą laisvėjimą, stiprėjimą ir taikų bendradarbiavimą, ką skatina ir palaiko net ir Lenkijos politinės viršūnės.

Dabartinėje Lenkijoje ir Šalčininkuose tetrūksta tik išsišokėliškių šūkių: „Wodzu, teraz prowadz nas na Wilno!“ („Vade, dabar vesk mus į Vilnių!).

J. Mikštas, bibliotekos vedėjas

Atsiųsta paminėti

Andrius Norimas GYVENIMO DULKĖS, novelės ir apybraižos. Išleido Literatūros Myletojų Tarka. Spaudė Draugo spaustuė 4545 W. 63 rd. Street, Chicago Ill. Tiražas 500, psl. 199. Kaina \$8. @Copyright by the Author 1991. Autoriaus ši jau 21-ma knyga.

RAŠOTE TESTAMENTĄ? Skirkite dalį „Tėviškės Aidams“! Mintimi šventa ten investuokite save, Kur Dievas ir Tėvynė šiaukia. Būk apaštalas spaudos „Tėviškės Aidams“!

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Pakrikštyta Stephanie Ona Muhlan, dukrelė Danos Bernadetos (Beržanskaitės) ir Grant Russell Muhlan. Krikšto tėvai: Charles Tigani ir Loretta (Cizauskaitė) Tigani.

Parapijos Namų išorines naujas stiprias duris įrengė savanoriškų darbu Jonas Jankevičius su tėvišku Antanu Jankevičiumi pagal Draudimo įstatymus nurodymus. Jiems už darbą nuoširdžiai dėkojame.

Lietuvių Sv. Kazimiero Kolegijai Romoje, kur ruošiami nauji kunigai Lietuvai, \$100 aukojo gyvojo Rožančiaus Brolija, \$200 Antanina Valkienė, \$100 Petras Kinderis iš Beechworth.

Kapinių lankymas. Vėlinių dieną lapkričio 2 d. šeštadienį, 12 val. Fawknere kapinėse, susitikti visiems prie Prelato Prano Vaserio kapo: apeigos ir maldos. New Cheltenham kapinėse 3 val. po pietų, - visiems susitikti įvažiuavus iš Reserve Road: apeigos ir maldos. Springvale Nekropolis kapinėse lapkričio 3 d. sekmadienį 3 val., susitikti prie kapinių Office - įstaigos ir vyksime prie artimesnio lietuvių kapo: apeigos ir maldos. Visur po maldų bus pašventinami ir nauji antkapiai-paminklai.

Gyvasis Rožančius Melbourne Gyvojo Rožančiaus Brolija savo metinę šventę turėjo spalio 19 d. šv. Mišiomis už gyvus ir mirusius Brolijos narius. Šv. Mišias aukojo kun. Pr. Dauknys Lietuvos Kankinių koplyčioje Lietuvių Namuose, visiems giedant skambias giesmes Svč. Marijos garbei. Visi priėmė šv. Komuniją, o po pamaldų kalbėtas Rožančius. Konferencija

pateikė kun. Pr. Dauknys apie Rožančiaus visuotinumą katalikų pasaulyje ir lietuviškame gyvenime. Gyvojo Rožančiaus Brolija yra gera priemonė palaikyti organizuotą katalikų veikimą. Lietuvoje Brolija turėjo savo knygynus, skaitykla, rengdavo narius kursus. Vaikai nuo Pirmos Komunijos buvo įrašomi į Rožančiaus Broliją su pareiga bent šventomis dienomis sukabėti vieną Rožančiaus dalį. Išdininčas Stasys Siuškus pateikė metinę apyskaitą ir visų pritarimu \$100 paskyrė Lietuvių Sv. Kazimiero Kolegijai, kur ruošiami kunigai Lietuvai. Jūle Grigaitienė kvietė Brolijos narius išs rinkti naują pirmininką, kai ilgus metus pirmininkavęs Leonas Padgurskis iškeliavo į Amžinybę. Tai gyva organizacija, kuri kasdieną vistus narius apjunga Rožančiaus malda.

Lietuvos Invalidų vaikų ir našlaičių fondui

Aukos gautos š. m. rugsėjo mėnesį: \$400 Lietuvių Kooperatinė Kredito D-ja Talka Ltd., \$150 Lietuvių Kat. Moterų D-ja Adelaidėje, \$100 Juozas Sarapinas, \$50 T. & J. Jurgėlaičiai, vietoj gelių A. Bagušauskienės atmin., \$50 J. Zakaraskas.

Visiems aukojusiems „Vilties“ draugijos vardu nuoširdžiai dėkoju. Norintieji paremti „Vilties“ d-jos darbą, kur nuo šių metų birželio mėnesio darbuojasi Dana Baltutyte, prašome aukas siųsti Ms. D. Baltutis, 1 Belinda Street, Evandale, S.A. 5069 arba įmokėti į Talkos sąskaitą Nr. 8088.

D. Baltutyte

„Vilties“ D-jos Atstovė Australijoje

Australija ir Naujoji Zelandija

Maldos Apaštalavimas

Jo Sventenybė popiežius Jonas Paulius II MA nariams lapkričio mėn. skyrė šią intenciją: Kad reikalas gerbti ir saugoti gamtą būtų visiems arti prie širdies.

Pasaulio gerybės skirtos visoms kartoms.

Kiekvienas tvarinys su visa tvarinija skelbia Dievo begalinę tiesą ir grožį, meilę ir gerumą, išmintį ir didybę, garbę ir įėgą. Dievas nieko nereikalingos nesutvėrė ir nepraleido nieko, kas reikalinga.

Zemės resursai-gerybės priklauso visai žmonijai ir visoms ateities kartoms. Prienamumas prie jų turi būti organizuotas pagal teisingumo principus ir tvarkomas suprantant ekonominę vystymąsi.

Zmogus neprivalo piktnaudoti, gadinti, eikvoti ar naikinti to, ką Dievas savo garbei sutvėrė. Kiekvienas neatsakingas žmogaus veiksmas prieš tvarinį yra pasipriešinimas dieviškajai išmintijai, kuri palaiko visatą ir duoda jai prasmę. Zmogaus nepaisymas Dievo tvarkos veda prie disharmonijos tvarinijoje.

Dievas Tėvas nepaliko žmogaus jo paties savanaudiškiems keliams, bet pasiuntė savo vienintelį Sūnų parodyti žmonijai tikrą kelią. Jo Sūnus Jėzus pasakė: „Išizūreikite į

padangių sparnuočius: nei jie sėja, nei pjauna, nei į kluonus krauna, jo jūs dangiškas Tėvas juos maitina“ (Mt. 6.26). Todėl mes meldžiamės: - tegu ekumeninis ir tarprelinis dialogas, liečiąs teisingumą, taiką ir tvartinios egzistenciją veda prie supratimo, kad sutvėrto pasaulio harmonija yra bendras visų religijų reikalas.

- tegu visi įsisąmonina, kad ekologinis krizis yra moralinis dalykas.

- tegu visi - vyrai ir moterys - jungiasi mūsų tikėjimąjį Dievą Tėvą regimį ir neregimį tvarinių kūrėją ir garbina Jį už Jo begalinę meilę visiems tvariniams.

- tegu ekumeninis ir tarprelinis dialogas įsąmonina mus, kad visi tvariniai pirmo eilę egzistuoja Dievo garbei ir tik po to žmonijos naudai.

- tegu mūsų tikėjimas būna tvirtas, kad Tėvas per Kristų ir Dvasią tveria ir pašvenčia, leidžia gyvybę ir laimina bei teikia visas gerybes.

- tegu dvasinių vertybių vyresniškumas nulemia tinkamą gerybių vertės supratimą ir būdą jomis naudotis.

Tad atmeskime vartotojo mentalitetą - sampratą, kuris išnaudoja natūralinius gamtos išteklius be jokio atsivėlgimo į būsimų kartų gyvenimo lygį. (Franciscan Center for Environmental Studies, Rome).

Kun. S. Gaidelis, S.J.

Lietuva - reginys iš Australijos

Lietuva Australijoje dabar dažnai minima spaudoje, televizijoje, radijo žiniuose, bet kas iš australų žino daugiau apie šią nuostabią Nemuno šalį, gintaro pakrantę? Siomis dienomis Tasmanijos universiteto Lietuvių Studijų Sąjunga išleido anglų kalba knygą. Ta knyga nėra didelė, tik 96 puslapiu, bet dailiai išleista, įdomios apžvalgos, papuošta nuotraukom, švyti Lietuvos žemėlapiai, Vilniaus universitetas, lietuvių prie ratelio, dailininko V.K.Jonyno iliustracijos. Knygos įvade sveikinimus pateikia Australijos ministras pirmininkas Mr. Hawke. Knygą pristato Tasmanijos universiteto Lietuvių Studijų Sąjungos pirmininkas Simon Taškūnas. Pirmuoju knygos apžvalginiu straipsniu Hobarto arkivyskupas Sir Guildford Young literatūrinio kūriniu pristato Lietuvos persekiojimus, didžią viltį į tautos prisikėlimą savo jau istoriniu tapusiu „Vyšnios medis“, kur lietuvių atvykusi su ekskursija iš Amerikos slaptai suranda Lietuvoje savo gimtinę ir susitinka ką tik grįžusį iš Sibiro savo tėvelį. Tą Arkivyskupo jaudinančią istoriją buvome atspausdinę ir „Tėviškės Aiduose“ 1985 m. Nr. 3. Algimantas Taškūnas rašo apie Pramonės ryšius Lietuvoje. Poezijos kūrinius pristato Jūratė Reilly (Vitkūnaitė), Vincė

Taškūnas, Bruce Dawe. Kristina Brazaitis (iš Melbourne universiteto) analizuoja vokiečių poeto Johannes Bobrowskio „Lietuviški fortepijonai“, kaip jis panaudoja Kristijono Donelaičio kūrybą savo dialektiniam principui. Tom McGlynn aiškina Sovietų Sąjungos tautybių politiką. L.N.Lewan (iš Svedijos Lund universiteto) pateikia žinių apie pabaltiečius Svedijoje. V.A.Vitkūnas recenzuoja Birškio „Pabaltiečiai Australijoje“ ir nurodo tos knygos netikslumus. Gale ryški nuotrauka Lietuvių Katalikų Centro su savo šv. Kazimiero bažnyčia Adelaidėje. Nuotraukos keturių žymiųjų lietuvių, kurie skaitė paskaitas Tasmanijos universitete, tai kun. Alfonsas Svarinskas, prof. Dr. Vytautas Skuodis, Dr. Algirdas Statkevičius ir Gintė Damušytė.

Knygutė ne tik dailiai išleista, bet ir savo žiniomis apie Lietuvą yra reprezentacinė, rekomenduotina ne tik australams, bet ir mūsų jaunimui plačiau pažinti Lietuvą. Knygutę platina Lietuvių Bendruomenės didesnės Apylinkės valdybos po \$7.50. Arba užsisakyti pas leidėją dar pridant \$2.50 už persiuntimą: TUU Lithuanian Studies Society, PO Box 777, Sandy Bay Tas. 7005.

P.D.

Lietuva sugražinta į Tarptautinį olimpinį komitetą!

Lietuvos tautinio olimpinio komiteto atstovai, Australijoje, p. J. Jonavičiai,

Gerbiamas p. Jonavičiau, 1991 m. rugsėjo 18 d. Berlyne, Tarptautinio olimpinio komiteto vykdomasis komitetas vienbalsiai priėmė sprendimą atstatyti Lietuvos tautinio olimpinio komiteto pripažinimą Tarptautiniame olimpiniam komitete ir pakvietė Lietuvos sportininkus dalyvauti 1992 metai XVI žiemos Olimpinės žaidynės Albervilyje ir XXV Olimpiados žaidynės Barselonoje. Tai yra istorinis įvykis Lietuvos gyvenime, dar vienas žingsnis, įtvirtinant pasaulyje mūsų Valstybės nepriklausomybę.

Nuoširdžiai dėkojame Jums ir visiems tautiečiams Australijoje, rūmiesiems atkurtą Lietuvos tautinį olimpinį komitetą ir Lietuvos sportininkus kelyje į išsivadavimą, laisvę ir nepriklausomybę. Nuoširdų mūsų padėkos žodį prašome perduoti Australijos

lietuvių fizinio auklėjimo sąjungai. Mes visada jautėme ir jaučiame Jūsų karštą troškimą mums padėti, didžiai vertiname Jūsų didelę geranorišką pagalbą.

Dabar, kai esame laisvi, kai visų mūsų pastangomis Lietuvos sportui yra atvertos didžiausios laisvojo pasaulio sporto arenos, tampa dar prasmingesnis visų kraštų lietuvių bendradarbiavimas ir savitarpio parama vardan tautos susitelkimo ir kūrybinių galių suklestėjimo.

Lietuvos sportininkams be tautiečių paramos bus nelengva sėkmingai reprezentuoti Tėvynę pasaulyje, ypač Olimpines žaidynėse. Todėl prašome ir tikimes iš Jūsų ir ateityje geranoriškos paramos.

Linkime Jums ir visiems mūsų tautiečiams stiprios sveikatos ir didelės sėkmės visuose Jūsų darbuose.

Tepadeda Jums ir mums Dievas.

Su pagarba,

Artūras Povilūnas
LTKO prezidentas

Pabaltiečiai Jungtinių Tautų pilnateisiai nariai

Trijų Pabaltijo valstybių ambasadoriai jau dalyvauja kaip pilnateisiai nariai New Yorke vykstančioje Jungtinių Tautų generalinėje asamblėjoje. Lietuvai asamblėjos posėdžiuose atstovauja neseniai paskirtas Lietuvos ambasadorius prie Jungtinių Tautų organizacijos Anicetas Simutis.

Kaip pastebi spaudos agentūros, veik visi kalbėtojai generalinėje asamblėjoje pasidžiaugė Pabaltijo valstybių įsijungimu į Jungtinių Tautų organizaciją, pasveikino pabaltiečių delegacijas. Jungtinių amerikų Valstybių prezidentas Bush'as, Brazilijos prezidentas Collor de Mello ir Salvadoro prezidentas Cristiani, pasakę kalbas generalinės asamblėjos atidaromajame posėdyje, iš tribūnos grįždami į

posėdžių salėje jiems rezervuotas vietas, specialiai priėjo prie Pabaltijo valstybių delegacijų, jų narius pasveikino rankos paspaudimu.

Po generalinės asamblėjos atidaromojo posėdžio, Pabaltijo valstybių delegatai drauge su kitų šalių atstovais, dalyvavo iškilminguose pietuose, kuriuos generalinis sekretorius Perez de Cuellar surengė prezidento Bush'o garbei.

Laikraščių korespondentai ir televizijų darbuotojai taip pat skiria labai daug dėmesio Pabaltijos delegacijom, primena, kad pabaltiečiai nėra naujokai pasaulinėje organizacijoje, nes prieš Antrąjį pasaulinį karą buvo Tautų Sąjungos pilnateisiais nariais.

LRTV

Lietuvos Miškai

Lietuvos teritorija dabar apima 65,200 kv. km., iš jų 27.6% arba 17,995 kv. km. apaugę miškais. Skaičiuojant kv. km., didžiausi miškai yra Dainavos 1,350, Labanoro 912, Kazlų rūdos 588, Karšuvos 426, Rūdininkų 370, Gaižiūnų 304, Lavoriškės 298, Kapčiamiesčio 268, Ažvinčio-Minčios 220, Zaliosios 189, Biržų 181, Rūdiškės 176, Simonių 122, Gruzdių 105 ir Pažišmės Tryškių 101. Patys didžiausi miškai yra smėltoje pietų rytinėje Lietuvoje, tarp jų yra Dainavos ir Labanoro miškai. Skirstant Lietuvos miškus į medžių rūšis pagal plotą, gaunasi toks santykis: pušynai 37.2%, eglynai 18.5%, beržynai 23%, alksnynai 13.2%, epušynai 4.8%, ąžuolynai 1.4%, uosynai 1.4%.

Lietuvos miškams, taip kaip ir visiems pasaulio miškams, gresia išnykimo pavojus. Šią problemą nagrinėja prof. Vaidotas Antanaitis straipsniu „Miškų monitoringas“. (Mokslas ir gyvenimas Nr. 10, 1987 metais). Didžiausią pavojų Lietuvos miškams šiuo metu sudaro žvėrys, kurių labai daug priviso rusams užėmus Lietuvą. Lietuvos miškuose be Vilniaus krašto 1937 buvo 290 breidžių, 99 elniai, 26,700 stirnų ir 870 šernų. Dabartiniu metu yra apie 8-10 tūkst. breidžių, 12 tūkst. elnių, 40 tūkst. stirnų ir 18-21 tūkst. šernų. Tuo būdu per 50 metų breidžių padaugėjo 30 kartų, elnių 120 kartų ir šernų apie 25 kartus. Siez rezultatai buvo pasiekti Gamtos apsaugos komiteto ir Medžiotojų ir žvejų draugijos rūpestingos apsaugos ir globos pastangomis. Prof. Antanaitis nepasitiki oficialiai pateiktais žvėrių skaičiais ir mano, kad miškuose jų yra žymiai daugiau. Kaip pavyzdį ji nurodo Punios šilą, kur oficialiais duomenimis turi būti 70-90 elnių. Tuo tarpu Lietuvos miško ūkio mokslinio tyrimo instituto duomenimis (V.Padaiga), Punios šilė yra tarp 270-300 elnių.

Lietuvoje yra apie 19,000 medžiotojų mėgėjų, kurie duoda valstybei 3 mln. rublių pajamų iš medžioklės. Veisiant žvėris medžioklei, visiškai nėra atsižvelgiama į žalą, kurią žvėrys padaro miško ūkiui. Dėl briedžių ir elnių pertekliaus Lietuvoje visiškai nėra ąžuolų ir uosiu jaunuoynų. Tie patys žvėrys graužia eglaites ir naikina pušynus. Neturint užtenkama savų medžių, į Lietuvą kasmet yra įvežama 1 mln. kietmetrių medienos. Tie 3 mln. rublių pajamų iš medžioklės sudarytų apie 3% pajamų iš tvarkingo miško ūkio. Prof. Antanaitis nuomone, dėl 3% aukojame 97% likusius. Priežastis tokia - medžiotojai, būdami nežymi dalis visų (0.5%) gyventojų, sudaro įtakingą visuomenės dalį. Jie sugeba net miškams želdinti skirtas lešas nukreipti žvėrių šėrimui.

Briedžių ir elnių perteklius kartais pasitaiko kai kuriose vietovėse Amerikoje. Priežastis - plėšriųjų gyvulių išnaikinimas. Medžioklės priemonėmis ribojant gyvulių prieauglį, pasidaro prasta natūrali atranka. Plėšrieji žvėrys paprastai sudrasko silpnuosius ir sergančius gyvulius, tuo būdu gerindami likusią veislę. Mokslininkai net siūlo vėl užveisti plėšrius žvėris, gražinti normaliai pusiauvyrai tarp plėšrių ir neplėšrių žvėrių. Tiems siūlymams dažnai priešinasi ūkininkai,

bijodami prarasti savo naminius gyvulius. Si ūkininkų baimė mokslininkų nuomone yra nepagrįsta.

Lietuvos miškai nyksta ir dėl gamtos taršos priežasčių. Lietuvą pasiekia rūgštus lietus iš vakarų, kuris kenkia medžiams. Dėl jo veikimo išplaunamos maistingosios medžiagos iš dirvožemio, pažeidžiamos šaknys ir susilpnėja fotosintezinis procesas. Vietinės pramonė padaro daugiau žalos negu rūgštus lietus. Pramonės teršalai yra pakenkę apie 15% visų Lietuvos miškų. Daugiausia miškai yra nukentėję apie Jonavos „Azoto“ gamyklą. 1974 čia buvo sunaikinta 1,5 ha spygliuočių, o šiuo metu jau yra išnaikinta 729 ha miško ir dar

pakenkta 1,886 ha plote. Sausuolių paguestėjimas pastebimas net 7,000 ha plote, ir tas maras plinta 2-3 km. vyraujančių vėjų linkme. Pažeistų medynų yra net 20-25 km. nuo gamyklos. apie trečdajį visos Lietuvos pramonės oro teršalų paleidžia Elektrėnų šiluminės energijos stotis. Lyginant Elektrėnus su Jonavos „Azotu“, jie paleidžia 5-6 kartus daugiau teršalų, bet apylinkės miškai yra mažiau nukentėję. Skirtumą padaro aukšti 300 m. kaminai, kurie išskaldo teršalus po plačias apylinkes. Džiūstančių medynų galima pastebėti net už 50-60 km nuo Elektrėnų.

Lietuvos teritorijoje per metus 1 kv. km. tenka 9,000 kg įvairių

teršalų, pagamintų Lietuvoje, neįskaiciuojant oro teršalų, atneštų iš Europos. Lyginant Lietuvą su kitais Europos kraštais, yra tokia statistika Lietuvoje: pavojingos sieros anhidro per 1 kv. km. išmetama 3,66 kg, Vakarų Vokietijoje - 14,600 kg., Anglijoje - 21,000 kg., Prancūzijoje - 6,600 kg., Svedijoje - 1,200 kg., Norvegijoje - 400 kg. Svedijos ir Norvegijos miškai labai nukentėjo nuo rūgštaus lietaus, kur vėjai atnešė iš Vakarų Europos. Lietuvos miškams apsaugoti prof. Antanaitis siūlo sutvarkyti kenksmingą medžioklės ūkį ir įvesti monitoringo (angl. monitor) sistemą, kuri mokslškai stebėtų Lietuvos miško ūkį.

M. Pleškys „Pas. Lietuvis“ 3(221)

Albervilis ir Barselona laukia mūsų Trispalvių

Su kolegomis iš Latvijos ir Estijos olimpinį komitetą ne kartą žiūrėjome ir aptarinėjome, kas paskui ką ir prieš ką - kokių valstybių delegacijos - žygiuos 1992 metų olimpinį žaidynių atidarymo iškilnėse. Tad jau senokai atmintinai išmokome, kad estams teks žingsniuoti tarp Egeipto Arabų Respublikos ir Jungtinių Arabų Emyratų olimpinį rinktinį, latviams - tarp Laos'o ir Lesoto NOK pasiuntinių, o Lietuvos olimpiečiams - tarp Lichtenšteino ir Liuksemburgo komandų.

Betrūko tiek nedaug ir tiek daug: leidimo į olimpinį žaidynių arenas ... Dabar jau turime ne tik leidimą, bet ir kvietimą. Rugsėjo 18 dieną Berlyne Tarptautinio olimpinio komiteto - IOC - vykdomasis komitetas nutarė „reintegruoti Estijos, Latvijos ir Lietuvos OK į Olimpinį žaidimą“ ir „pakviesti į XVII žiemos olimpinės žaidynės ir XXV olimpiados žaidynės.“ Taigi į Albervilį ir Barseloną. Tiesa, šį sprendimą dar turės patvirtinti 98-oji IOC sesija, kuri vyks Albervilyje prieš pat olimpinės žaidynės.

Tačiau ir ten niekas neturėtų užkliūti, juolab pagrindinė sąlyga, kad būtų patvirtintas sprendimas, dabar jau nusunkiai išsprendžiama. Mat būtina, kad iki IOC sesijos į tarptautines federacijas įstotų arba turėtų teises atgautų penkios nacionalinės federacijos, o joms reikia tik nesnausti. Pavyzdžiui, tarptautinė jėjimo federacija jau net pati prašo: greičiau atsiųskite dokumentus.

Berlyne viskas klostėsi kuo sklandžiausiai. Kaip toje dainoje „Rodos ir vargo nebuvo...“ Ir IOC komisija, tyrusi Baltijos OK „bylą“, ir IOC vykdomasis komitetas sprendimus priėmė vienbalsiai. Ir IOC prezidentas Juanas Antonio Samaranchas, ir pirmasis viceprezidentas Keba Mbaye, ir kiti IOC didžiūnai beveik žodis žodinė kartojote pačias tiesas, kurias mes kartojome beveik trejus metus: Estijos, Latvijos ir Lietuvos TOK iš IOC niekuomet nebuvo pašalinti, jų nereikia priimti į IOC naujai-tereikia atstatyti turėtą statusą ...

-Mes dirbome taip greitai, kaip galėjome, nes reikėjo sulaukti palankaus momento, - kalbėjo IOC prezidentas, sveikindamas Baltijos valstybių OK su sugrįžtuvėmis į tarptautinę olimpinę šeimą ir pažadėjo kartu su Keba Mbaye dar šiais metais aplankyti Lietuvą, Latviją ir Estiją.

„Kaip tik Berlyne ir beveik diena

dienon, praėjus 50 metų po to, kai vokiečių armija juos okupavo, visai netoli - akmenį galima tiek numesti - nuo tos reicho kanceliarijos, kurioje Hitleris sukūrė su Stalinu sutartą baltų pavergimo planą, baltai pakeltomis galvomis sugrįžo į tarptautinio sporto didįjį susirinkimą“, - rugsėjo 19 d. rašė „Tagesspiegel“.

IOC vykdomojo komiteto posėdžiai vyko viešbučio „Grand hotel“ salėse, Friedrichstraseje, visai netoli nuo Reichstago. Vokietijos NOK prezidentas Willy Daume, prisiminęs, kad paskutinį kartą Baltijos valstybės galėjo dalyvauti (Latvija ir Estija dalyvavo) 1936 metų olimpinėse žaidynėse Berlyne, konstatavo:

- Istorijos ratas užsidarė. Dabar Berlynas pretenduoja į 2000 metų olimpinės žaidynės ir vokiečių kiekviena proga pabrėžia: tai bus taikos žaidynės. Tačiau ne visi berlyniečiai linkę būti šių žaidynių šeiminkais, o ypač priešinosi Zalieji, IOC posėdžio dienomis surengę ne vieną triukšmingą demonstraciją ir demarsą.

Vis dėlto šis posėdis liks IOC istorijoje kaip Baltijos valstybių OK grįžimo į tarptautinę olimpinę šeimą paminklas. Gražus, nušifluotas, meistriškai išgraviruotas. Kaip olimpiniai medaliai, į kuriuos

žiūrint nesimato nei vargo, nei prakaito, kiek daug jų būtų įdėta. Galima drąsiai sakyti, kad šis posėdis buvo Lietuvos, Latvijos ir Estijos olimpinė fiesta - tiek buvo sveikinimų, plojimų, linkėjimų, dėmesio.

Sėdėjom paskui traukiny iš Berlyno su LTOK prezidentu A. Povilūnu, viceprezidentu G. Umaru, generaliniu sekretoriumi J. Grinbergu, LTPK direktorium P. Statuta ir svarstėme, kada dabar Lietuvos olimpinis sportas vėl atsidurs tokio didelio dėmesio centre?

Zinia, Albervilyje visų trijų Baltijos valstybių olimpinės delegacijos dėmesio taip pat neturėtų trūkti. Tai užtikrino ir šių olimpinį žaidynių orgkomiteto prezidentas, Prancūzijos parlamento narys Michelis Barnier, su kuriuo LTOK delegacija susitiko Berlyne. Bet nėr ko slėpti: latviai ir estai turi daugiau sportininkų, kurie gali žiemos olimpinėse žaidynėse pasižymėti ... Mums daugiau šviečiasi vasarą Barselonoje. O dabar prasideda didysis darbmetis, kurio galo nesimato. Bet pati pradžia ir maloni, ir simboliška: LTOK paprašytas išsiųsti į Albervilį ir Barseloną Lietuvos Respublikos valstybinės vėliavas (180 x 120 cm), himno įrašus ir partitūras.

Roma Griniūtė „Liet. Aidas“ Nr. 194

Lietuva yra demokratinės Europos avanpostas

Italijos socialistų dienraštis „Avanti“ išspausdino Lietuvos diplomatinės tarnybos nario ir Italijos lietuvių bendruomenės vicepirmininko K. Lozoraičio straipsnį - Lietuvos tikslas dabar yra įsijungti į Europos politinę ir ekonominę bendruomenę. Lozoraitis pradžioje pateikia Lietuvos istorinę apžvalgą, rašo, kad paskutiniųjų Lietuvą palietusių įvykių suktryje dera prisiminti, kad Lietuvos valstybingumas neiškilo moderniaisiais laikais, Pirmojo pasaulinio karo pasekmėje, bet turi ilgaamžes tradicijas, siekia tryliktojo amžiaus vidurį. Straipsnyje apžvelgiamas Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos nueitas kelias nuo senųjų laikų iki šių dienų, kai po žiaurios pusimtį metų trukusios sovietų okupacijos Lietuva vėl atkūrė visišką nepriklausomybę. Nepriklausoma Lietuva dabar trokšta greitai įsijungti į laisvų ir demokratinę Europos valstybių bendruomenę visas jos institucijas. Šis tikslas anaipol netrukdo

Lietuvai palaikyti ir vystyti gerus politinius ir ekonominius santykius su S.Sajunga, atskiromis jos respublikomis, tačiau, kaip yra ne kartą pasakę Lietuvos vyriausybės atstovai, santykiai su S.Sajunga turi remtis lygiateisiškumu, neturi daugiau būti kolonijinio pobūdžio, kaip praeytįje. Lietuva teks išspręsti daug ir sudėtingų problemų, bet ji yra pajėgi jas įveikti, ypač, jei susilauks tarptautinės, bendruomenės, pirmiausia Vakarų Europos šalių paramos. Padėti Lietuvai ir kitom Pabaltijo šalim, rašo straipsnio autorius, yra pačios Vakarų Europos interese. Lietuva visuomet buvo, o ypač dabar yra, demokratinės Europos avanpostas. Iš jo demokratija gali būti plečiama toliau į Rytus. Ir šis vakarietiškos demokratijos priešakinis postas Baltijos jūros pakrantėje bus juo tvirtesnis, kuo labiau Vakarai politiškai ir ekonomiškai parems nepriklausomam gyvenimui prisikėlusias tris Pabaltijo valstybes.